

davit consortio fraternitatis sancti Samsonis summi confessoris ac Joviniani archiepiscopi senioris ac consobrini mei ac clericorum ejus, unde usque hodie indefessas regi Christo pro-ejus anima et pro salute vestra fundimus preces, et die noctuque videntes super nos magnam misericordiam apparere vestram, in psalmis et missis orationibusque nostris, quasi provolutus ego et duodecim canonici mei genibus vestris fuissetis, promittimus Deum clementem orare pro vobis. Et modo reliquias, quas anni terrena substantia vobis scimus esse chariores, transmitto vobis, id est, ossa sancti Senatoris et sancti Paterni, atque sancti Soubilionis ejusdem sancti Paterni magistri, qui similiter, uno die eademque hora cum supradicto

A Paterno migravit ad Christum. Isti certissime duo sancti cum sancto Paterno dextra lævaque jacuerunt in sepulero, atque illorum solemnitates sicut et Paterni ix Kalend. Octobris celebrantur. Igitur, rex gloriose, sanctæ exaltator Ecclesiæ, gentilitatis humiliator pravæ, regni tui speculum, totius bonitatis exemplum, dissipator hostium, pater clericorum, adjutor egentium, amator omnium sanctorum, invocator angelorum, deprecamur atque humiliter imploramus qui in exultatu [ejulatu] atque captivitate nostris meritis atque peccatis in Francia commoramur; ut non nostri obliviscatur vestræ felicissimæ largitatis magna misericordia, et nunc a modo quæ mihi dignemini commendari sine ulla mora potestis impetrare.

ANNO DOMINI DCCCXXXI.

ABBO SANGERMANENSIS MONACHUS.

ABBONIS DE BELLO PARISIACO LIBRI TRES.

(Apud Pertzium, Monumenta Germani-historica, tom II, pag. 776.)

MONITUM PRÆVIUM.

Abbo, patria Neustrasius, presbyter (527-28) et monachus sancti Germani a Pratis Parisiensis, sub Carolo et Odone regibus claruit. Scripsit sermones quinque a Dacherio tomo IX Spicilegii vulgatos, et, quod jam edituri sumus, carmen de bellis urbis Parisiæ contra Normannos, quibus ipse non solum spectatur, sed qui præliatores medias inter flammæ elevata cruce excitaret, interfuit (529). Non igitur ut poeta canere, sed historiam obsidionis et miracula a S. Germano perpetrata versibus tradere conatus est (530). Librum usque ad annum 896 continuatum Gozolino monacho, et Aimoino alii S. Germani monacho, Miraculorum S. Germani prosa editorum auctori, inscripsit. Ad-didit ei, ut ipse fatetur, Trinitatis causa — librum tertium de clericis, hic prima vice edendum, et antiquis haud æque ac recentioribus despectum. Inveni enim Londini in codice Harleiano n. 3271 non

B modo exemplum ejus præfatione auctum, sed et interpretationem Anglosaxonicam sæculo xi in membrana conscriptam, cujus specimen sub-jicio (531).

Opus stylo contorto et subinde valde obscuro conscriptum, multis in locis explicatione egebat. Cujus rei conscius auctor (532) glossas adjecit, quæ et ad textum intelligendum et ad mores ejus ævi perspicuos multum conducunt: qua ratione ductus et multo majorem earum partem hucusque ineditam et voces singulas margini a poeta ascriptas retinendas duxi. Quis enim historiæ ejus temporis intelligendæ capax voces ut lib. II, v. 466, HIRONIA omittet?

Primam librorum I et II editionem ope codicis unici Pithæus in SS. coætaneis XII instituit. Quam repetierunt Chesnius in SS. Franc. T. II, p. 499,

(527-28) Necrologium S. Germani apud Bouq. Depositio ejus VII Idus Martii.

(529) Præfatio. Lib. I, 23, 26, 393-397; II, 300-302.

(530) Præfatio.

(531) 3271. Harlei. mb, sec. XI fol. 114: « Incipit liber Abbonis Anglice interpretatus. O clerice, eala du cleric. ne dempseris. ne wana du. umquam. aefre. dipticas. wexbreda. lateri. fram sidan, fugeas (corr. fugias). forfleoh. fore. wesan.

C corcula . ealdor . labentis . slidendes . ludi . ple-gan . ne letetur . † ne blissige . te . fedus . fraete . sandapila . baer . neque toparchia . ne helle eal-dor, » etc. Fol. 117: « Incipit prologus nobilis, disertissimi didascalii Abbonis. Comperias lector, » etc. 117: « Explicit prologus Abbonis. Incipit li-ber ejusdem doctoris. Clerice dipticas lateri ne dempseris umquam, » etc. — 119. « Qua pariter tecum teneam tu clerice pascas. »

(532) Præfatio.

et in SS. Normannicis pag. 35, Jacobus Brealius ad calcem Aimoini Paris. 1603, in fol., pag. 400; Joannes de Bouchet in Originibus primæ et secundæ stirpis regum Francorum, Paris. 1642 fol. Ultimus Bouquetus in SS. Franc., tom. VIII, pag. 1 sqq. editionem Pithæanam iterum expressit, licet ipse plurima verba certissime depravata conquerratur, quæ deficientibus codicibus manuscriptis emendari ac sanari non possint. Asservabatur tamen unicus isque authenticus Abbonis codex in bibliotheca monasterii S. Germani a Pratis, cujus congregationis membrum ipsum Bouquetum fuisse novimus, indeque postea in bibliothecam regiam Parisiensem illatus est. Cum igitur novæ editioni accingerer, ante omnia codicis illius in fata

A inquirere eumque iterum accuratissime evolvere proposui; et favente ». cl. Guerard mox voti compos factus sum. Siquidem ipse Pithæus librum bibliothecæ S. Germani obtulerat, ibique numero olim 535, postea 1633 signatus fuit. Est membranaceus in 4° minori, sæculo nono exeunte exaratus, atque 43 foliis constat, quorum quodlibet his 18 versus exhibere solet.

Opera igitur nostra in eo præcipue versata est, ut textu ad instar codicis accuratissime expresso, omnes alicujus momenti glossas proferremus, et liber tertius, antea omissus, reliquis adderetur. Distinctiones in codice fere nunquam obvias introduximus, atque adnotationes textui illustrando necessarias, perpauca tamen, addendas censuimus.

SCEDULA

SINGULARIS CERNUI ¹⁸³⁶ ABBONIS DILECTO FRATRI GOZLINO

Cunctorum Dei plasmatum ¹⁸³⁶ extimus et conlevita indignus Abbo, sincère ¹⁸³⁷ omnemque terrogenam ¹⁸³⁸ superantis ¹⁸³⁹ igne dilectionis amplexando fratri GOZLINO, quicquid in Christo utriusque vite manet jocunditatis.

Tuæ admodum mihimet acceptissimæ germanitatis affectio sibimet dudum destinari crebro proposeit, ut bellorum Parisiæ polis, præcellentissimi quoque principis ab examine ¹⁸⁴⁰ regni hucusque Odonis, nostro genitum labore codicellum didicit, tam contigui ¹⁸⁴¹ studiosa ingenioli quam fraterni insuper non immemor flagri ¹⁸⁴². Eandem itaque ob gratiam faustissime noveris germane, tibi hancce dirigi pagellam, cum tam rara ne umquam penes me frustretur petitio ¹⁸⁴³, tum solamine omnium apud lectorem amicissimi, ut cara finetenus vice illam mittentis fungatur; quin etiam a deviiis ¹⁸⁴⁴ prudenti dextera ¹⁸⁴⁵ relevetur, Numquam enim otio ¹⁸⁴⁶ reficiendi ob scolarum pluralitatem cujus commoditati ubique locorum vacaverim. Verum qui ¹⁸⁴⁷ primum fuerit prolata, constat adhuc sequens pagina membranæ semel ¹⁸⁴⁸ tantum mutatis, post quoque, ceu quopiam Fæbo, tuo sagaci lustretur arbitrio. Denique hujus æliminata ¹⁸⁴⁹ directionis causa, æquum autumat depromi geminas ¹⁸⁵⁰ etiam opusculi inchoationis. Quarum siquidem prima fuerit causa exercitationis. Tunc etenim adhuc litteratoriæ ¹⁸⁵¹ tyrunculus disciplinæ, Maronis proscindebam ¹⁸⁵² æglogas. Altera vero ¹⁸⁵³ mansuri aliarum tutoribus urbium exempli. Cæterum tam tuæ quam reliquorum quidem lectorum almæ charitati non istud metricæ complecti volumen ¹⁸⁵⁴, quod vates taxer ¹⁸⁵⁵, no-

B tum fore molior ¹⁸⁵⁶. Nullatenus quippe hic ¹⁸⁵⁷, quæ penes summos repperiuntur figmenta ¹⁸⁵⁸ poetarum. Atqui Faunos ferasve nusquam tripudio carminis in ludum more Sileni ¹⁸⁵⁹ conglomeraverim, neu rigidas motare cacumina quercus cœgerim, tum vero silvæ avesque menia quoque nunquam nostris sunt comitata vestigiis præ dulcedine cantionis; nec quovis modulamine Orco aliisve manibus animas tartarea seripuerim caligine ritu Orphei. Plane etiam si quando affuerit velle, nusquam tamen his actibus favit possess. Ergo nec positior ¹⁸⁶⁰ quidem ¹⁸⁶¹ nuncupor, nec figmenta hic habentur; sed nostræ facultatis adsint præsidia. Porro triadi nostros credidi biblos ¹⁸⁶² visu et auditu modo ¹⁸⁶³ decusatos ¹⁸⁶⁴. Quorum duo quidem tam præliis Parisiæ urbis, Odonis quoque regis, quam profecto almi ac heroys ¹⁸⁶⁵ præsertim mei Germani, ejusdem sedis olim egregii præsulis, effulgent miraculis, alias tamen quibuslibet inauditis. Qui autem supplet trinitatem ¹⁸⁶⁶ tercium, horumce ignarus constat. Nam cleronomos ¹⁸⁶⁷, tametsi angustum ¹⁸⁶⁸ maneat situm, decentissime ornat, tum scolasticis ambientibus glosas suis in commentis obnixè complacet; allegoria vero aliquantisper cui ejus indago libuerit, renitet. Cum per semet quoniam mutis ¹⁸⁶⁹ inhæret verbis, propriam manu linguas ¹⁸⁷⁰ superjeci. Pedes autem in omnibus opusculi versibus adeo delegerim, quo per rarissimos forte ignorantia potiusve oblivione liquerim clodos; qui tamen periergia ¹⁸⁷¹ quæso industriaque legentis debitæ virtuti restituantur. Pentimimeris nempe seu cum cata triton trocheon eptimimeris rata ¹⁸⁷² similitudine ¹⁸⁷³ per omnia ¹⁸⁷⁴

GLOSSE ET NOTÆ.

¹⁸³⁶ humilis glossa. ¹⁸³⁶ formarum glossa. ¹⁸³⁷ pure glossa. ¹⁸³⁸ scilicet dilectionem glossa. ¹⁸³⁹ transcendentis gl. ¹⁸⁴⁰ origine gl. ¹⁸⁴¹ propinqui. gl. ¹⁸⁴² amoris gl. ¹⁸⁴³ petitio corr. petitio. ¹⁸⁴⁴ mendatiis gl. ¹⁸⁴⁵ tua gl. ¹⁸⁴⁶ ocio corr. otio. ¹⁸⁴⁷ quomodo gl. ¹⁸⁴⁸ simul corr. semel. ¹⁸⁴⁹ exposita gl. ¹⁸⁵⁰ causas gl. ¹⁸⁵¹ gramaticæ gl. ¹⁸⁵² prima vice legebam gl. ¹⁸⁵³ sc. causa inchoationis gl. ¹⁸⁵⁴ sc. ideo gl. ¹⁸⁵⁵ nominer gl. ¹⁸⁵⁶ mollior corr. molior. ¹⁸⁵⁷ in isto opusculo gl. ¹⁸⁵⁸ figmentum corr. figmenta. ¹⁸⁵⁹ silene corr. sileni. ¹⁸⁶⁰ poeta gl. ¹⁸⁶¹ quidem corr. quidem. ¹⁸⁶² bilos corr. Glossa: libros. ¹⁸⁶³ tantum gl. ¹⁸⁶⁴ ornatos gl. ¹⁸⁶⁵ domini gl. ¹⁸⁶⁶ clericos gl. ¹⁸⁶⁷ strictum sit gl. ¹⁸⁶⁸ obscuris gl. ¹⁸⁶⁹ glosas gl. ¹⁸⁷⁰ solertia gl. ¹⁸⁷¹ accepta gl. ¹⁸⁷² exemplo gl. ¹⁸⁷³ aliorum metrorum gl.

currunt cesura, quanquam bucolice ptomen per-
pauca. Communibus præterea bannitæ ¹⁸⁷³ modis
cum dieresi ¹⁸⁷⁴ et æpiscopaliffa ¹⁸⁷⁵ non dense ¹⁸⁷⁶
usus extiti. Igitur largiente divino munere, sug-
gessit hæcine mihi facultas. Quid plura? Catalecti-
cus cunctus existit versus. Tum multa prorsus
alia lectori seria ¹⁸⁷⁷ parebunt indita. Nec tamen
putetur hoc ob aliud factum, nisi materiam vel a

A tua, dulcissimo frater, prudentia, hauriendam, seu
eujuspian ¹⁸⁷⁸ alterius disertis ¹⁸⁷⁹, cum ad manus
venerit metrici. Dactilici quidem versiculi trimetri
præpositi causam enucleant ¹⁸⁸⁰ sui, sed minime
exauditi. Verum quod haud apud magistrum, sal-
tem mercantur nancisei penes germanum.

Gaudia quod radii Febo, tibi sint et honores,
Cum fine in finem, clam quoque fine Deo.

EXPLICIT EPISTOLA.

VERSICULI AD MAGISTRUM DACTILICI.

O pedagogo sacer meritis
Aymoide piis radians
Digneque sidereo decore:
Perrogitat matites ¹⁸⁸¹ liniens
Ore pedes digitosque tuos,
Cernuus Abbo tuus jugiter
Sume botros, tibi quos tuafert
Vitis ¹⁸⁸² adhuc virides; rubeant
Imbre tuo radiisque tuis,
Continuo seris atque fodis ¹⁸⁸³
Tu, celebrande, putas et eam

Nuncque cupis, niteat pluviis
Alterius, jubare alterius?
Dulce cui iribuas rogo mel.
Nam tibi palmes et uva manet.
Floruit has mihi Parisius
Nobilis urbs, veneranda nimis,
Bella precans sua ferre tibi.
Agnita ejus ut orbe vago
Sapiat ¹⁸⁸⁴ ethera palma volans,
Doxaque regnet ubique micans,
Ore tuo gradiente super.

INCIPIIT

LIBER PRIMUS BELLORUM PARISIACÆ URBIS.

Dic alacris salvata Deo Lutecia summo,
Sic dudum vocitata, geris modo nomen ab urbe
Isia, Danaum late media regionis,
Quæ portu fulget cunctis venerabiliori;
Hanc Argiva sitis celebrat peravara gazarum,
Quod nothum species metaplasmis modo nomen
O collega tibi, Lutecia, pingit honeste
Nomine, Parisiusque novo taxaris ab orbe,
Isiæ quasi paris merito pollet tibi consors;
Nam medio Sequanæ recubans, culti quoque regni
Franceginum, temet statuis per celsa ¹⁸⁸⁵ canendo;
Sum polis, ut regina micans omnes super urbes
Quæ statione ¹⁸⁸⁶ nites cunctis ¹⁸⁸⁷ venerabiliori.
Quisque cupiscit opes Francorum, te veneratur,
Insula te gaudet, fluvius sua fert tibi giro
Brachia, complexo muros, mulcentia circum
Dextra tui pontes habitant tentoria limfæ
Levaque claudentes ¹⁸⁸⁸; horum hinc inde tutrices
Cis urbem speculari falas ¹⁸⁸⁹ citra ¹⁸⁹⁰ quoque flu-
[men.
Dic igitur præpulehra polis, quod Daneo ¹⁸⁹¹ munus
Libavit tibi, met soboles Plutonis amica,
Vers 42.

C Tempore quo præsul Domini et dulcissimus heros
Gozlinus teret pastorque benignus alebat,
Hec, inquit ¹⁸⁹², miror, narrare potest aliquisne?
Nonne tuis idem vidisti oculis? Refer ergo!
Vidi ¹⁸⁹³ equidem, jussisque tuis parebo libenter.
Hæc tibi nempe litaverunt libamina sævi:
Septies aeras centum præter juniores
Quamplures numero naves numerante carentes,
Extat eas moris vulgo barcas resonare ¹⁸⁹⁴;
Quis adeo fartus Sequanæ gurgis fuit altus
Usque duas modicumque super leugas fugiendo,
Ut mirareris, fluvius cui se daret antro,
Nil parens: abies quoniam velaverat illum
Ac quereus ulmique simul, madidæ sed et alni ¹⁸⁹⁵
(An. 885). Urbem quo tetigere quidem Titane ¹⁸⁹⁶
[secundo,
D Egregii Sigefredus adit pastoris ad aulam,
Solo rex verbo ¹⁸⁹⁷, sociis tamen imperitabat,
Vertice flexo ad pontificem sic inchoat ore:
« O Gozine, tibi gregibusque tuis miserere,
Ne pereas, nostris faveas dictis, rogitamus;
Indulge siquidem, tantum transire quæamus

GLOSSÆ ET NOTÆ.

¹⁸⁷² sillabe. ¹⁸⁷³ dississione gl. ¹⁸⁷⁴ conjunctione gl. ¹⁸⁷⁵ fregenter gl. ¹⁸⁷⁶ utilia gl. ¹⁸⁷⁷ scil. pru-
dentia gl. ¹⁸⁷⁸ disserti corr. disertis. ¹⁸⁷⁹ aperiunt gl. ¹⁸⁸⁰ discipulus gl. ¹⁸⁸¹ discipulus gl. ¹⁸⁸² deces
atque corrigis gl. ¹⁸⁸³ repleat gl. ¹⁸⁸⁴ per sublimia gl. ¹⁸⁸⁵ de portu gl. ¹⁸⁸⁶ portibus gl. ¹⁸⁸⁷ scilicet
pontes gl. ¹⁸⁸⁸ turres gl. ¹⁸⁸⁹ ultra gl. ¹⁸⁹⁰ i. e. Danorum, Nortmannorum. ¹⁸⁹¹ scilicet civitas gl.
¹⁸⁹² Vox poetæ. ¹⁸⁹³ nominare gl. ¹⁸⁹⁴ ex istis enim arboribus erant naves compositæ gl. ¹⁸⁹⁵ die gl.
¹⁸⁹⁶ nam carebat regno, ideo solo verbo erat rex gl.

Hanc urbem; tangemus eam nunquam; sed honores
 Conservare tuos conemur, Odonis et omnes. »
 Hic consul ¹⁸⁹⁸ venerabatur, rex atque futurus,
 Urbis erat tutor, regni venturus et altor.

Hæc contra Domini præsul fidissima jecit:
 « Urbs mendata fuit Karolo nobis basileo ¹⁸⁹⁹,
 Imperio ejus regitur totus prope kosmus ¹⁹⁰⁰
 Post Dominum, regem dominatoremque potentum,
 Excidium per eam regnum non quod paciatur.
 Sed quod salvetur per eam sedentque serenum.
 Ut nobis, si ¹⁹⁰¹ forte tibi commissa fuissent
 Mœnia, quodque peregisses justum tibi narras,
 Quid fore sancires? Bigemfredus: Caput, infit,
 Ensis honore meum, canibus demum quoque di-

Toxica, ni lamen his precibus cœlas, tibi tela
 Nostra ministrabunt castella die veniente,
 Decendente ¹⁹⁰² famis pestem, hoc peragentque

Hæc ait, atque dehinc abiit, sociosque coegit.
 Sic caput Aurora rapuit perdente duellum.
 Nempe ruunt omnes ratibus turri ¹⁹⁰³ properantes,
 Quam feriunt fundis acriter complentque sagittis.
 Urbs resonat, cives trepidant, pontesque vacillant;
 Concurrent omnes turrique juvamen adaugent.
 Hic comites Odo fraterque comes Ragenarius; illic
 Pontificisque nepos Eholus ¹⁹⁰⁴ fortissimus abba.
 Hic modicum præsul jaculo palpatus ¹⁹⁰⁵ acuto,
 Hic ejus juvenis miles simili ¹⁹⁰⁶ Fredericus
 Est ictus gladio; miles periit, seniorque
 Convaluit, sese medicante Dei medicina.

Hic vitæ multis extrema dedere, sed acres
 Pluribus infigunt plagas, tandemque recedunt.
 Exanimis Danos secum multos referentes;
 Jam occidui medium vergebat ad ultima Tile ¹⁹⁰⁷
 Climatis australis quoque Apollo secutus Olim-

Nil prorsus species turris renitens erat adhuc
 Perfectæ, fundamentis tantum bene structis
 Ac modicum ductis sursum factisque fenestris
 Gaudebat; belli sed eadem nocte peracti
 Altius hæc circumductis crevit tabulatis:
 Digneæ sesquiplæ siquidem superadditur arci.
 Sol igitur Danique simul turrim resalutant;
 Prælia devotis ¹⁹⁰⁹ jaciunt immania valde;
 Pila volant hinc inde, caditque per aera sanguis,
 Commiscentur eis fundæ laceræque balistæ,
 Nil terras interque polos aliud volitabat.

Vers 131

A At turris nocturna gemit dardis terebrata —
 Nox fuit ejus enim genetrix, cecini quoque supra—
 Urbs pavitat, cives strepitant, et classica ¹⁹¹⁰ cla-

Absque mora tremulæ cunctos succurrere turri.
 Christicolæ pugnant belloque resistere curant.
 Belligeros inter cunctos gemini radiabant
 Plus aliis fortes, alter comes, alter et abba
 Alter Odo victor, bellis invictus ab ullis,
 Confortando fatigatis vires revocabat,
 Lustrabat jugiter speculam perimens inimicos;
 Qui vero capiunt murum succidere musclis ¹⁹¹¹,
 Addit eis oleum ceramque picemque ministrans,
 Mixta simul liquefacta forco ferventia valde,
 Quæ Danis cervice comas uruntque trahuntque.

B Occiduunt autem quosdam, quosdamque suadent
 Annis adire vada. Hoc una nostri resonabant:
 Ambusti Sequanæ ad pelagos concurrite, vobis
 Quo reparent alias reddendo jubar mage comptas!
 Fortis Odo innumeros tutudit. Sed quis fuit alter?
 Alter Eholus huic socius fuit æquiperansque;
 Septenos una potuit terebrare sagitta,
 Quos ludens alios jussit præbere quoquinæ ¹⁹¹².
 Hisce ¹⁹¹³ prior ¹⁹¹⁴ mediussve fuit circumve nec

Fortiter est alii spreta ¹⁹¹⁵ nece belligerabant;
 Verum stilla quid est simplex ad caumata mille?
 Pigeminum ¹⁹¹⁶ fidos ¹⁹¹⁷ raro quamvis vegeta-

M que ¹⁹¹⁹ truces posthac ¹⁹²⁰ chile ¹⁹²¹ — se-

C Hicce recenter eunt vicibus turrim, jure ¹⁹²² fœdi ¹⁹²³
 Ingeminant bellum; clamor fremitusque fit altus,
 Ingentesque replent voces hinc inde ruentes
 Æthera, saxa fremunt parmas quatientia pictas,
 Scuta gemunt, galææ strident trajecta sagittis.
 Illic ¹⁹²⁷ præda redeunt equites, certamina stipant,
 Incolumes adeunt speculam saturique ciborum,
 Antequæ Jurcones ¹⁹²⁸ multi repetunt morientes,
 Quam lapides jaciant illamque ¹⁹²⁹ gravent lapi-

Dulce quibus flamen ¹⁹³⁰ Danæ ¹⁹³¹ spirantibus aiunt,
 Quæque suo lacerans crines lacrimansque marito:
 « Unde venis? fornace ¹⁹³² fugis? scio, nate diabli,
 Hanc nullus poterit vestri superare triumphus?
 Non tibi nunc cererem vel apros bacchumque

Tamque cito quare repedas ad tegmina stratus?
 Hæc iterum gestisne tibi poni? redeuntne.

GLOSSÆ ET NOTÆ.

¹⁸⁹⁸ i. e. comes. ¹⁸⁹⁹ i. e. rege. ¹⁹⁰⁰ i. e. mundus. ¹⁹⁰¹ i. e. si tibi, ut jam nobis, mœnia commissa fuissent, et peregisses quod nunc tibi gratum esse dicis (scil. tradidisses ea). ¹⁹⁰² XX scil. die. ¹⁹⁰³ hodie porta Parisiorum seu Magnum Castelletum. Borq. ¹⁹⁰⁴ Gozlini ex sorore nepos. Borq. ¹⁹⁰⁵ est vulneratus gl. ¹⁹⁰⁶ scilicet cum gl. ¹⁹⁰⁷ i. e. Thule. ¹⁹⁰⁸ i. e. Olympo. ¹⁹⁰⁹ fidelibus gl. i. e. Christianis. ¹⁹¹⁰ cornua gl. ¹⁹¹¹ ferris, musculis est: quo muri perfodiuntur. hinc quasi murusculus dicitur, fit autem similis, cuniculo gl. ¹⁹¹² i. e. coquinæ. ¹⁹¹³ scil. duobus gl. ¹⁹¹⁴ scil. in pugna gl. ¹⁹¹⁵ spreta corr. spreta. ¹⁹¹⁶ P. græcum si fuerit geminatum CC significat, quia simplex C. Tot enim Christiani erant intro gl. ¹⁹¹⁷ fideles gl. ¹⁹¹⁸ sustinebat. confortabat gl. ¹⁹¹⁹ M similiter Græcum XI significat. Chile mille, tot enim erant Normanni id est XI milia gl. ¹⁹²⁰ deinde gl. ¹⁹²¹ I gl. i. e. mille. ¹⁹²² II gl. ¹⁹²³ I gl. ¹⁹²⁴ est gl. ¹⁹²⁵ continuum gl. ¹⁹²⁶ turpes gl. ¹⁹²⁷ ad hunc locum de gl. ¹⁹²⁸ naves gl. ¹⁹²⁹ speculam gl. ¹⁹³⁰ animam gl. ¹⁹³¹ Danorum mulieres. cf. Taciti Germaniam capp. 7, 8. ¹⁹³² turrim vocabant furnum gl.

Elluo, sic alii? similem mereantur honorem! »
 Clibanus ob humile quantum ¹⁹³² speculæ ¹⁹³³ si-
 [nuatus ¹⁹³⁴
 Sæve per ora duit ¹⁹³⁵ quamvis ignobile nomen.
 Ima dehinc ardent ejus disscindere scisci ¹⁹³⁶ ;
 En inmane foramen hians, majus quoque dictu!
 Apparent penitus proceres jam nomine citi,
 Cristatosque ¹⁹³⁷ vident cunctos, quibus atque vi-
 [dentur,
 Conspiciuntque virilim omnes non introeuntes.
 Horro enim vetuit, quod non audacia sumpsit.
 Orbita ¹⁹³⁸ mox a turre teres jaculatur in illos,
 Bis ternis ¹⁹³⁹ arcens animas direxit Averno,
 Perque pedes tracti numerum complent morien-
 [tum.
 Tum foribus posuere larem ¹⁹⁴⁰, Vulcania ¹⁹⁴¹ cura; R
 Hinc multare viros rentes ¹⁹⁴² et perdere turrim.
 Fit rogos horribilis, fumusque teterrimus inde
 Nubila militibus miscet, succedit et umbris
 Scilicet arcs ¹⁹⁴³ picels, hora veluti diuturna,
 Nam tulit hæc minime sufferre diu sibi notos,
 Sed nostri Dominus miserescens vertere jussit
 In sortem cæcam populi nebulam generantis.
 Fortius ille furens Mavors regnare satagit ¹⁹⁴⁴.
 Signifer en geminus concurrat ab urbe benigna ¹⁹⁴⁵
 Lancea bina gerens speculam conscendit, amictum
 Auribus immodicis croceum formido Danorum ;
 Tunc centena quium ¹⁹⁴⁶ pepulit cum sanguine vi-
 [tam
 Centeno catapulta ¹⁹⁴⁷ nimis de corpore pernix,
 Hospiciumque comas ¹⁹⁴⁸ ducti lintresque revisunt. C
 Lemmius hic moritur claudus, magno superante
 Neptuno, humectant latices incendia fusi.
 Pestiferæ gentis miles percussus acerbo.
 Rotbertus felix jaculo spiravit ibidem,
 Atque Deo pauci vulgo periere jrvante.
 Erubuere tamen posthac veluti lupus audax
 Nil rapiens prædæ, repetitque quidem nemus al-
 [tum,
 Subtilemque nimis secum retulere fugellam.
 Tercentum exanimos flentes Charone receptos
 Nox comitans ¹⁹⁴⁹, turris studuit vulnus medicari.
 Hæc duo bella sui residens in limite ¹⁹⁵⁰ currus
 Ante November adest, gelidus supplere ¹⁹⁵¹ Decem-
 [bri,
 Solibus ¹⁹⁵² is caudam ¹⁹⁵³ ternis quam cæderet
 [1954] anni. D
 Sole suos fulvo radios fundente sub ethre.
 Sorte ¹⁹⁵⁵ Dionisii lustrant ¹⁹⁵⁶ equidem recubantes
 Vers 216.

A Macharii ¹⁹⁵⁷ Sequanæ ripas, et castra beatum
 Germanum circa teretem ¹⁹⁵⁸ compouere vallis
 Conmixto lapidum cumulo glebisque laborant
 Post montes et agros, saltus ¹⁹⁵⁹, camposque pa-
 [tentes
 Ac villas equites ¹⁹⁶⁰ peragrant peditesque cruenti,
 Infantes, pueros, juvenes, canamque senectam,
 Atque patres natosque necant, necnon genetrices :
 Conjugis ante oculos cædem tribuere marito,
 Conjugis ante oculos strages gustat mulierem,
 Ante patrum faciem soboles necnon genitricum!
 Efficitur servus liber, liber quoque servus,
 Vernaque ¹⁹⁶¹ fit dominus, contra dominus quoque
 [verna.
 Vinitor agricolæque simul cum vitibus omnes
 Ac tellure ferunt crudeles mortis habenas.
 Francia jam dominisque dolet famulisque relicta,
 Heroe ¹⁹⁶² gaudebat nullo, lacrimisque rigatur.
 Nulla domus stabilis vivo regitur dominante.
 A tellus opulenta gazis nudatur opimus,
 Sanguivomis, laceris, atris, ædacibus ¹⁹⁶³ æquo ¹⁹⁶⁴
 Vulneribus, prædis, necibus, flammis, laniatu.
 Prosternunt, spoliant, perimunt, urunt, populantur
 Dira cohors, funesta falanx, cetusque severus.
 Posse favebat eis actutum, velle quod ipsum.
 Omnia se visum gestabant ante cruentum.
 Valles ¹⁹⁶⁵ diffugiunt humiles, tumidi ¹⁹⁶⁶ prius Al-
 [pes,
 Arma, simul diamant ¹⁹⁶⁷ lucos cum corde fugaci.
 Nemo patet, fugiunt omnes, heu! nemo resistit.
 Sic decus a regni pro posse tulere venusti,
 Sic celebris specimen ¹⁹⁶⁷ cimbris portant regionis!
 Terribiles inter acies tamen adstitit acta
 Parisius ridens media inperterrita tale.
 Ergo bis octonis ¹⁹⁶⁹ facit mirabile ¹⁹⁷⁰ visu,
 Monstra rotis ignara, modi ¹⁹⁷¹ compacta triadi,
 Roboris ¹⁹⁷² ingentis, super argete ¹⁹⁷³ quodque
 [1974] cubante
 Domate sublimi cooperto. Nam capiebant
 Claustra sinus archana ¹⁹⁷⁵ uteri penetralia ven-
 [tris ¹⁹⁷⁶
 Sexaginta viros, ut adest rumor, galeatos.
 Unius obtinere modum formæ satis amplæ
 Completis autem geminis, ternum peragendo ¹⁹⁷⁷
 Mittitur arte ¹⁹⁷⁸ fala ¹⁹⁷⁹ vexare ¹⁹⁸⁰ falarica ¹⁹⁸¹
 [binos
 Artifices ¹⁹⁸² nervis jaculata uno quoque plectro.
 Sic nobis lætum ¹⁹⁸³ primi meruere paratum ;
 Mox monade ¹⁹⁸⁴ necata obiit sævissima dias ¹⁹⁸⁵

GLOSSÆ ET NOTÆ.

¹⁹³² quantitatem *gl.* ¹⁹³³ turris *gl.* ¹⁹³⁴ curvus *gl.* ¹⁹³⁵ pandis *gl.* ¹⁹³⁶ dedit *gl.* ¹⁹³⁷ i. e. sciri, scire. ¹⁹³⁸ galeatos *gl.* ¹⁹³⁹ rota *gl.* ¹⁹⁴⁰ sic. ¹⁹⁴¹ ignem *gl.* ¹⁹⁴² qui scilicet est *gl.* ¹⁹⁴³ sperantes *gl.* ¹⁹⁴⁴ sic. ¹⁹⁴⁵ studuit *gl.* ¹⁹⁴⁶ Parisio *gl.* ¹⁹⁴⁷ pro quorum *gl.* ¹⁹⁴⁸ sagitta *gl.* ¹⁹⁴⁹ scil. per *gl.* ¹⁹⁵⁰ sequens *gl.* ¹⁹⁵¹ fine *gl.* ¹⁹⁵² complere *gl.* ¹⁹⁵³ diebus *gl.* ¹⁹⁵⁴ finem *gl.* ¹⁹⁵⁵ daret *gl.* ¹⁹⁵⁶ in parte *gl.* ¹⁹⁵⁷ scil. ¹⁹⁵⁸ gentiles *gl.* ¹⁹⁵⁹ sancti *gl.* ¹⁹⁶⁰ S. Germain d'Auxerre, figura rotunda Bouq. ¹⁹⁶¹ silvas. *gl.* ¹⁹⁶² Nor- ¹⁹⁶³ mann. *gl.* ¹⁹⁶⁴ famulus *gl.* ¹⁹⁶⁵ Domino *gl.* ¹⁹⁶⁶ consumentibus *gl.* ¹⁹⁶⁷ equali... *gl.* ¹⁹⁶⁸ pauperes ¹⁹⁶⁹ valde fugiunt *gl.* ¹⁹⁷⁰ superbi homines *gl.* ¹⁹⁷¹ valde amant *gl.* ¹⁹⁷² ornamentum *gl.* ¹⁹⁷³ carri XVI ¹⁹⁷⁴ rotis LX hominum capaces *gl.* ¹⁹⁷⁵ opus *gl.* ¹⁹⁷⁶ mensuræ conjuncta trinitati *gl.* ¹⁹⁷⁷ quercus *gl.* ¹⁹⁷⁸ i. e. ariete. ¹⁹⁷⁹ unumquodque *gl.* ¹⁹⁸⁰ scil. illius arietis *gl.* ¹⁹⁸¹ sc. arietis *gl.* ¹⁹⁸² i. e. dum ¹⁹⁸³ tertium perageretur *gl.* ¹⁹⁸⁴ per artem *gl.* ¹⁹⁸⁵ turri *gl.* ¹⁹⁸⁶ allidere *gl.* ¹⁹⁸⁷ balista *gl.* ¹⁹⁸⁸ magistros ¹⁹⁸⁹ *gl.* ¹⁹⁹⁰ i. e. lethum. ¹⁹⁹¹ unitate percussione *gl.* ¹⁹⁹² dualitas Norm. *gl.*

Mille struunt etiam celsis tentoria rebus
 Tergoribus collo demptis tergoque juvenum.
 Bis binos tressisve ¹⁹⁸⁸ viros clipeare ¹⁹⁸⁷ vale-
 [bant ¹⁹⁸⁸,
 Quæ ¹⁹⁸⁹ pluteos ¹⁹⁹⁰ calamus vocitat cratesve ¹⁹⁹¹
 [latinus.

Nox nullam recipit requiem nullumque soporem;
 Veloces acuunt, reparant, eculuntque sagittas,
 Expediunt clipeos, veteresque novi efficiuntur.

Cumque senis Fœbi fulgor jam scandit in almas
 Quadrigas agilis, noctemque repellit opacam,
 Atque suos oriens oculos demittit in urbem,
 En proles Satane subito castris furibundæ
 Erumpunt, trepidis nimium telis oneratæ;
 Ad turrim properant tenues ut apes sua regna
 Distentis adeunt humeris casiaque thimoque
 Arboreisque simul vel ameni floribus agri:
 Haud secus infelix populus contendit ad arcem
 Pressis fornicibus ¹⁹⁹² humeris ferroque tremente.
 Ensibus arva tegunt, Sequanam clipeis, et in urbem
 Plumbea mille volant fusa densissime mala
 Atque serunt pontes validis speculas catapultis.
 Mars hinc inde furit surgens, regnatque superbus;
 Totius ecclesiæ cumvexa ¹⁹⁹³ boando metalla ¹⁹⁹⁴
 Flebilibus vacuas suppleunt clamoribus auras.
 Arces nutat, cives trepidant, ingensque tubarum
 Vox resonat, cunctosque pavor cum turribus intrat.
 Hic proceros multi fortesque viri renitebant;
 Antistes Gozlinus erat primas super omnes.
 Huic erat Ebolusque nepos Mavortius abba;
 Hic Rothbertus, Oddo, Ragenarius, Utto, Erilangus;
 Hi comites cuncti, sed nobilior fuit Odo,
 Qui totidem Danos perimit, quot spicula ¹⁹⁹⁵ mittit.
 Dimicat infelix populus pungnatque benignus.
 Tres armavit atrox cuneos, quibus obtulit arcis
 Majorem, picto ¹⁹⁹⁶ ponti ¹⁹⁹⁷ geminosque ¹⁹⁹⁸ pa-
 [rone ¹⁹⁹⁹,
 Hanc ²⁰⁰⁰ sat opinati superare, hunc ²⁰⁰¹ si potuis-
 [sent.

Hæc bellum patitur, multo majora set ille;
 Hæc depicta gemit vario sub vulnere rubra,
 Ille virum luget vires obitusque fluentes.
 Sanguine nulla via urbis adest intacta virorum,
 Prospiciens turrisque nichil sub se nisi picta.
 Scuta videt, tellus ab eis oblecta latebat.
 Inde super cernens lapides conspexit acerbos,
 Ac diras, ut apes dense, tranare catejas ²⁰⁰².
 [Juppiter aspiciens dardos prospexit acutos] ²⁰⁰³
 Inter sese aliud turrimque nichil metit æther.
 Vox inmensa, metus major, strepitusque fit altus.
 Hi bellant, isti pungnant, resonantibus armis
 Prælia Normanni exacuunt crudelia sane.
 Nullus habet terræ totidem qui vivere natus ²⁰⁰⁴

Vers 316.

A Indutos gladiis pedites spectaret in unum,
 Et tanta miraretur testudine picta.
 Hac sibi confecere polum vitam nutrientem ²⁰⁰⁵,
 Quem nullum superare caput cupiebat eorum,
 Ast infra capiunt letre necis arma frequenter.
 Mille dabant pugnâ pariter stantes in agone,
 Mille simul, turrim quoniam contingere cuncti
 Haud una poterant, turmis certare studebant.
 Ares specularis, nudis quoniam chelis ²⁰⁰⁶ inimicus
 Ingeminat populus certamen et ore patenti,
 Erectas taxos ²⁰⁰⁷ arcus convertit in uncas ²⁰⁰⁸;
 Unius hinc jaculum transmittitur os in apertum.
 Quem subito conans alius clipeare ²⁰⁰⁹ migrantem,
 Nempe cibum gustat primus quem repserat ²⁰¹⁰ ore,
 Adveniens autem numerum qui clauderet alium ²⁰¹¹

B Hos nitens geminos auferre latenter, et ipse
 Percussus faretra, turri veniam quoque poscit.
 Sub clipeo illos alii conduntque trahuntque,
 Unde furore nimis pingues bellum renovarunt.
 Scuta cient planetus, saxis ferientibus, ipsa,
 Sanguineasque vomunt voces galeæ subcuntes
 Ætheri, crudeli lorica mucrone foratur.
 Respiciensque suas et quos fundaverat artus
 Omnipotens fabricas modicum Danis superari,
 Exhibuit nostris vires animosque valentes,
 Inpertitus eis sensus equidem tremebundos.
 Tum pereunt miseri, pluresque vehuntur ad alios
 Ponentes animas torquentibus arma fasselos ²⁰¹².
 Jam Titan celeres missos præmittere curat
 Oceano, pompare thoros otium ²⁰¹³ quibus addat.
 C Torvaque plebs quæ jam cecini tentoria turri
 Texta tulit silvis flenti, cæsisque juvenis,
 Quis noctem quidam bello quidamque sopore
 Præteriere, quibus circumtrivere ²⁰¹⁴ meatus,
 Pennivolas acies ²⁰¹⁵ vibrari ²⁰¹⁶ felle madentes,
 Militibus noctu eximiam cernentibus ²⁰¹⁷ arcem.

Mane quidem flagrante novant certamina plenis
 Arma trucum terris fixa testudine giro.
 Certabant plures alii fossata studere,
 Quæ circa resident illam ²⁰¹⁸, sulcosque replere;
 Hinc glebas specubus frondesque dabant nemo-
 [rosas,

Atque suo segetes etiam fetu viduatas,
 Prata simul, virgulta quoque, et vites sine gemmis,
 Hincque senes tauros pulchrosque boves vitulosque,
 Postremumque necant elegos, heu! quos retine-
 [bant

D Captivos, sulcisque cavis hæc cuncta ferebant,
 Idque die tota stantes agitant in agone.

Hocce pius cernens præsul, clara lacrimando
 Voce vocat domini Salvatorisque parentem:
 Alma redemptoris genetrix mundique salutis,
 Stella maris fulgens cunctis præclarior astris,

GLOSSÆ ET NOTÆ.

¹⁹⁸⁸ tres *gl.* ¹⁹⁸⁷ contegere *gl.* ¹⁹⁸⁸ tentoria *gl.* ¹⁹⁸⁹ tentoria *gl.* ¹⁹⁹⁰ plutei sunt grates coreo crude
 intextæ quæ hosti objiciuntur *gl.* ¹⁹⁹¹ coriatas *gl.* ¹⁹⁹² arcibus *gl.* ¹⁹⁹³ curva *gl.* ¹⁹⁹⁴ campanæ Boro.
¹⁹⁹⁵ sagittas *gl.* ¹⁹⁹⁶ cum picto *gl.* ¹⁹⁹⁷ scil. obtulit *gl.* ¹⁹⁹⁸ cuneos *gl.* ¹⁹⁹⁹ navigio *gl.* ²⁰⁰⁰ turrim
gl. pontem *gl.* ²⁰⁰¹ dardos *gl.* ²⁰⁰² versus postea exponctus. ²⁰⁰³ filius *gl.* ²⁰⁰⁴ Nullus terræ filius
 habet vivere (*i. e.* vivit) qui — ²⁰⁰⁵ *i. e.* protegentem. ²⁰⁰⁶ brachiis *gl.* ²⁰⁰⁷ inos *gl.* ²⁰⁰⁸ id est arcus
 non tensos tetendit *gl.* ²⁰⁰⁹ contegere *gl.* ²⁰¹⁰ traxerat *gl.* ²⁰¹¹ trinitatem *gl.* ²⁰¹² naves *gl.* ²⁰¹³ re-
 quiem *gl.* ²⁰¹⁴ composuerunt *gl.* ²⁰¹⁵ sagittas *gl.* ²⁰¹⁶ ad vibrandas *gl.* ²⁰¹⁷ custodientibus *gl.* ²⁰¹⁸
 turrim *gl.*

Cæde tuas præcibus clemens aures rogitantis :
 Si tibi me libeat missas unquam celebrare,
 Impius atque ferox sævus crudelis et atrox,
 Captivos perimens, laqueo necis inretiatur |
 Arce repente volans telum deferre satagit
 Antistes Gozlinus, huic ²⁰¹⁹ quod flendo precatur,
 Qui victos victus mortis dimisit habenis,
 Atque miser sociis tendit clipeumque pedemque.
 Os solvit, virtute ruit, sulcosque replevit
 Mensurans terram, spirans animam male natam,
 Captivos juxta tritos gladio nimis ejus.

Urbs in honore micat celsæ sacrata Mariæ,
 Auxilio cujus fruimur vita modo tuti ;
 Hinc indicibiles illi, si forte valemus,
 Reddamus grates, placidas reboemus et odas,
 Vox excelsa tonet, laudesque sonet quia dignum : B
 Pulchra parens salve Domini, regina polorum,
 Nostra nites altrix, orbis constas dominatrix ;
 Quæ sævis manibus Danum gladioque minace
 Solvere Luteciæ plebem dignata fuisti,
 Luteciæque satis poteras conferre salutem,
 Quæ lubrico Salvatore cosmo genuisti.
 Cælicoli cætus, virtutes ac dominatus,
 Primatusque, potestatesque, thronique polorum,
 O genitrix sobolis summi regis celebranda
 Te gaudent, recolunt, laudant, venerantur, adorant,
 O felix uteri thalamo quæ claudere mater,
 Quem cæli nequeunt, tellus, vastum mare, quisti ;
 Atque tuum delecta patrem nobis peperisti.
 Luna micans solem multo plus te renitentem
 Fudisti terris, et eas quo plena manebas
 Inradiando, genus nostri lapsum reparasti.
 Ergo cui, regina poli, componere quibo ?
 Sanctior es cunctis, sexu felicior omni.
 Cultorum miserere tui jam nata potentis ;
 Gloria, laus et honor, radiansque decus tibi semper ;
 Sit benedicta Dei mater sceptris in lesu.

(Hic ad oram codicis legitur DILÆRESIS.)

Fœbus abit, noctisque redit caligo serenæ,
 Excubiisque nequam ²⁰²⁰ turris sæpitur opimis ²⁰²¹.
 Aurora girante polos, girantur et arces ;
 Mortiferis siquidem telis quatientibus illas,
 Arrietes conflant ²⁰²², unumque locant ab eoo
 In turrim, contemplatur septentrio celsa
 In portas alium ; tenuit contra latus ejus
 Oc que sidens ternum. Magno cum pondere nostri D
 Tigra parant, quorum calibis dens summa peragrat
 Machina quo citius Danum quisset terebrari ;
 Confiunt longis æque lignis geminatis
 Mangana quæ proprio vulgi libitu vocitantur,
 Saxa quibus jaciunt ingentia, seo jaculando
 Allidunt humiles scænas ²⁰²³ gentis truculentæ.
 Sepe quidem cerebrum cervice trahunt elegorum,
 Vers 420.

A Vah ! multosque terunt Danos, plures quoque pel-
 [tas ²⁰²⁴.
 Immunis ²⁰²⁵ clipens fractu nullus fuit hictus ²⁰²⁶,
 Quem ²⁰²⁷ talis tetigit, non ullus morte misellus ²⁰²⁸.
 Ast infelices foveas supplere falanges
 Nequiquam tendunt, potuere replere nec ullam.
 Nitebantur enim arietibus pessumdare turrim ;
 Quos quoniam nequeunt æquis deducere campis,
 Corripiunt ternas rabidi kimbas ²⁰²⁹ satis alta
 Frondivagis equidem silvis gravidare flagrantes,
 Postremum Vulcanus eis imponitur ardens.
 Flammivomas oriens dimittit eas pedetemptim,
 Anguinisque ²⁰³⁰ trahebentur ripas secus ipsæ
 Ad pontem, seu conspicuam conburere turrim.
 Silva vomit flammæ, arent latices pelagique,
 Terra gemit, virides herbæ moriuntur ab igni ;
 Lemnius atque potens Neptuno stat pede trito ²⁰³¹,
 Regna polli furvus penetrat, nubesque peragrat.
 Hinc tellus et ager, limfæ cælique cremantur ;
 Urbs luget, speculæque timent, et menia deflent ;
 Heu, quam magna oculis manant lacrimosa beatis
 Flumina ! Dant pulchri juvenes, sed et alba senectus,
 Merentes gemitus, matresque jubas laniando
 Terga dabant siccæ, crinesque per arva revolvunt —
 Hæ colafis nudata suis jam pectora tundunt.
 At secuere genas aliæ lacrimis madefactas !
 Tum trepidant cives, cunctique vocant celebrandum
 Germanum : *Miserere tuis, Germane, misellis!* —
 Parisius præsul fuerat sanctissimus olim,
 Inlustrabat eam cujus venerabile corpus —
 C Menia Germani nomen recinunt, et in omni
 Exclamat miles specula primique virorum :
O famulis, Germane, tuis succurrere disce!
 Littora seu liquidi laticis ²⁰³² pelagus cinct ²⁰³³ altum,
 Sidereosque thronos quibus emicat, ut jubar almus
 Verberat innumerus, echo comitante, boatus ;
 Germanum respondet et urbs vocitantibus ipsum.
 Concurrunt matres pariter juvenesque puellæ
 Ad Sancti tumulum, suffragia poscere grata.
 Infelix et ob hoc populus subiit nimis alta
 Gaudia, subsannans cives Dominique catervam.
 Scuta dabant alapis reprobo risu saturatis,
 Argutoque tument horum distenta boatu
 Guttura, et, urbanis plangentibus, aera magno
 Implentur sonitu, clamore minus nihil amplo,
 Vox auditur in excelsis, et luctus in æthris !
 At Deus omnipotens omnis fabricæ reparator
 Orbis, adest præcibus Sancti rogitatus, et ipse
 O Germane, venis humili succurrere plebi
 Auxilio, lapidumque salire struem super altam
 Flammivomas puppes, pontem ne lederet ulla,
 Ipse coegisti ; pontem sustentat is agger.
 Continuo Domini populus descendit ad ignes,

GLOSSÆ ET NOTÆ.

²⁰¹⁹ Normanno *gl.* ²⁰²⁰ Normannorum *gl.* ²⁰²¹ copiosis *gl.* ²⁰²² movent *gl.* ²⁰²³ lobias *gl.* ²⁰²⁴ seu-
 ta *gl.* ²⁰²⁵ inlesus *gl.* ²⁰²⁶ percussio *gl.* ²⁰²⁷ clipeum *gl.* ²⁰²⁸ scil. fuit immunis *gl.* ²⁰²⁹ naves *gl.*
²⁰³⁰ funibus *gl.* ²⁰³¹ contrito *gl.* ²⁰³² i. e. Sequanæ. ²⁰³³ vocat *gl.*

Quos mergens in aquas, naves cepit sibi victor;
 Hincque Dei sumpsit felix gaudere caterva,
 Unde prius dixit gemitus magnosque dolores.
 Sic nostris geritur, bellumque diesque recedit,
 Noxque falam gurdis²⁰³³ mandat custodibus ipsam.
 Sole suas nondum clarans subeunte quadrigas,
 Sub luce reveunt crates sua ad oppida furtim.
 Arrietes, carcarnusas vulgo resonatos,
 Dimisere duos; pallos veluit remove; ;
 Quos nostri capiunt gaudenter depeculantes.
 Rexque Danos retulit Sigefredus super omnes,
 Quem turris metuit proprios sibi vellere ocellos²⁰³⁴.
 Sicque, juvante Deo, durus Mavors requievit.

(Ad oram cod., EPISINALIFFA).

Januarii²⁰³⁵ suprema dies statuit triduana,
 Hæc finire sequens studuit certamina mensis.
 Tercia lux hujus fuerat belli, recolendæ
 Sancta genetricis tunc purificatio Christi,
 Quæ nostre tribuit plebi gaudere triumpho.
 (An. 886.) Præterea conscendit equos avibus otiores
 Infortuna cohors, repentes partes orientis,
 Francia quas nondum populatas tristis alebat.
 Cuncta prius dimisa²⁰³⁶ necans, Magalia²⁰³⁷ poscit
 Quæ Rotberto aderant Faretrato agnomine claro;
 Cujus erat miles tantum obsequio modo solus,
 Una domus retinebat eos. Miles seniori:
 Normannos contemplor, ait, cursim venientes!
 Rothertusque suum cupiens admittere²⁰³⁸ scutum,
 Nil vidit, quoniam populus suus abstulit illud,
 Quem Danicos jussit cuneos idem speculari.
 Ense forum nudo petiit tamen obvius illis,
 E quibus occidit geminos, et tertius ipse
 Incubuit morti, nullo sibi subveniente.
 Unde nepos ejus nimium tristans Adalælmus
 Consul²⁰³⁹ intererat populo, cui talia dixit:
 Eia viri fortes, clipeos sumatis et arma,
 Ulcisci que meum raptim properemus avunculum!
 Hæc, inquit, villam petiit, congressus acerbis
 Illicet hos vicitque trucidavitque nefandos;
 Normanno villam victor moriente replevit.
 Nil reliqui, prohibente fuga, retulere paroni²⁰⁴⁰
 Hæc eadem Rothertus erat nitens operari.

Post æquor²⁰⁴¹ residens almi niveam²⁰⁴² secus
 {aulam

Scandere Germani temptant crebrius vocitati,
 Ejus qua speciem constat lucere sepulchri.
 Hic jacuit suimet jugiter venerabile corpus,
 Nobilisque monasterium cunctis fuit illud,
 Nustria quæ refovere sinu discebat in amplo.

Vers 513.

A Hinc propriis fuerit famulis gestatus in urbem
 ipse²⁰⁴³ Danos, quicumque dabant vestigia prato,
 Militibus speculam cernentibus²⁰⁴⁴ urbis in ejus
 Rure sitam, fugiente mora tradit capiendos.

Ecclesiam cujus²⁰⁴⁵ penetrans lacerare fenestras
 Ictibus arboreis unus vitreus lanionum,
 Continuo amenti rabie confunditur atrox
 Curribus Eumenidum piceis artatus²⁰⁴⁶ ab almo
 [2047,

Morsque sequens miserum perdit, pietate remota,
 Hisque fatigatus causis inferna petivit.

Mi Germane sacer, cura ne spiritus olim
 Illa meus subeat, cujus miracula canto.

Hæc et quo supplere queam, faveos, precor, alme;
 Summa patris summi, natique, rogato²⁰⁴⁸, colum-

[ba²⁰⁴⁹

B Ore meo sealeat, mentem repleat, pie domne,
 Actibus atque sacris virtutum floribus ornet,
 Expulsis sestrice²⁰⁵⁰ sacra²⁰⁵¹ vitis procul atris.

Toriculi scandens alius sublime cacumen,
 Mutat iter per quod subiit, gressu quoque volvit
 Ardua præcelsi nimium per culmina templi;
 Ossa cui frægere sacri fastigia tecti,
 Germani meritis urgentibus. Hoc super urbis
 Pergama²⁰⁵² stans venturus²⁰⁵³ Odo rex prodidit
 [omni

Stipanti semet plebi, digito manifestans.

Ipse Danum semet retulit vidisse cadentem.

Tercius adveniens oculos direxit in amplum
 Mausoleum Sancti, nolens quos liquit ibidem.

C Quod subiens quartus, superis est demptus ab auris,
 Obtulitque sub occidua mox sorte sopitus.

Fortunate tui quintus, Germane, parentis
 Accelerat reserare thorum; primo sed adempto
 Percutit hinc saxo proprium pectus, patientem
 A cathedra cogens animam decedere pestis,
 Quæ nolens baratri tetigit canacula tetri.
 Inlustrem sobolis sanctæ servat genitorem
 Dextera, lexa sacram prolis retinet genetricem;
 Est Eleutherius pater, est Eusebia mater.

Proh dolor! en medius cecidit pons nocte silenti,
 Obsitus alluviis tumida bachantibus²⁰⁵⁴ ira.

Nam sparsim Sequana circumfundit sua regna,
 Exuviisque²⁰⁵⁵ suis obtexerat æquora campum.
 Australis gestabat eum²⁰⁵⁶ vertex, sed et arcem
 Quæ tellure manet Sancti fundata boati²⁰⁵⁷.

D Urbis inherabant²⁰⁵⁸ dextris, alter²⁰⁵⁹ sed et altri
 [2060.

Mane quidem surgente Dani surgunt simul acres,
 Atque rates subeunt, armis onerant clipeisque,

GLOSSÆ ET NOTÆ.

²⁰³³ ineptis, stultis gl. ²⁰³⁴ portas gl. ²⁰³⁵ Januari pronuntiandum, ex glossa marginali. ²⁰³⁶ dimisa
 codex. ²⁰³⁷ casas gl. ²⁰³⁸ recipere gl. ²⁰³⁹ comitis gl. ²⁰⁴⁰ navigio gl. ²⁰⁴¹ pratum gl. ²⁰⁴² pulchram gl.
²⁰⁴³ Sanctus gl. ²⁰⁴⁴ custodientibus gl. ²⁰⁴⁵ Sancti gl. ²⁰⁴⁶ conjunctus gl. ²⁰⁴⁷ sancto Germano gl.
²⁰⁴⁸ postula gl. ²⁰⁴⁹ Spiritus sanctus gl. ²⁰⁵⁰ vox obscura; videtur esse femininum (propter sacra [colum-
 ba]) vocis hic tertiam divinitatis partem, id est Spiritum sanctum, exprimentis. ²⁰⁵¹ columba gl.
²⁰⁵² menia gl. ²⁰⁵³ futurus rex gl. ²⁰⁵⁴ discurrentibus gl. ²⁰⁵⁵ aquis. ²⁰⁵⁶ pontem gl. ²⁰⁵⁷ ita distin-
 cte codex; fortasse i. q. invocati Sancti. Pith. legendum conjicit beati. ²⁰⁵⁸ pons et turris gl. ²⁰⁵⁹ pons
 gl. ²⁰⁶⁰ turri gl.

Transque natant Sequanam, turrim cinguntque A
 [misellam.
 Nulla dabant illi densis certamina telis.
 Urbs tremuit, lituique ²⁰⁰¹ boant, lacrimisque ri-
 [gantur.

Mœnia, rusque gemit totum, pelagusque remugit.
 Aera circumunt lapides et spicula mixtum :
 Exclamant nostri, clamantque Dani simul omnes ;
 Terra tremit, nostri lugent, letantur et illi.
 Dumque volunt, cives nequeunt succurrere turri
 Atque viris bello deferre iuvamen anhelis,
 Quos valide numero bellantes sub duodeno
 Rumfea vel formido Danum non terruit unquam.
 Difficile est dictu bellum, set nomina ²⁰⁰² subsunt :
 Ermemfredus, Eriveus, Erilandus, Odaucer,
 Ervic, Arnoldus, Solius, Gozbertus, Uvido,
 Ardradius, pariterque Eimardus, Gozsuinusque.
 Seque neci plures ²⁰⁰³ sociarunt ex inimicis.
 Hi ²⁰⁰⁴ quoniam nequeunt animis curvarier atris,
 Æstibus accingunt carpentum arentibus arcis
 Ante fores gurgi ²⁰⁰⁵ miserandæ gramine plenum ;
 Fulmineisque velut fœbo sub cura procellis
 Nox vacua celi specie ²⁰⁰⁶ confunditur alta,
 Fas ²⁰⁰⁷ nulli arridente suum contemnere doma ²⁰⁰⁸
 Haud secus oculuit fumus speculam catapultis
 Immersis aliquantisper fervore ²⁰⁰⁹ tonante.
 Quisque ²⁰¹⁰ rogi proprios flatus ne clade perirent
 Accipitres loris permisit abire solutis ;
 Quem ²⁰¹¹ dum jam cupiunt omnes extinguere,

[desunt
 Vasa quibus possent latices haurire fluentes.
 Namque Danum formidabant ausum fore nullum
 Æquora jam Confessoris contingere gressu,
 Pansa prius propter meritis miracula Sancti.
 Haud ²⁰¹² modicam retinent solum nisi quippe la-
 [genam.

Que claram jaciendo focos Sequanam superaltos,
 Servantum fugit digitis dilapsa sub illos ²⁰¹³ ;
 Vulcano periit claudo Neptunus inermis.
 Larque ²⁰¹⁴ super turrim saliit, contrivit et omnem.
 Robora congeminant gemitus oppressa sub igni,
 Plus bello dominante rogo. Dimittitur illa
 Militibus, pontis subeunt extrema relicta.
 Prælia constituunt ²⁰¹⁵ illic nova sevaque sævis,
 Donec ad alta caput flexit Phœbus vada ponti.
 Pila dabat rupesque simul celeresque cateias.
 Plebs inimica Deo, pransura Plutonis in urna ²⁰¹⁶ ;
 Sed quia conflictus talis ²⁰¹⁷ superare nequibat ²⁰¹⁸
 Militibus clamare : *Fidem cepit, sed inamen,*
 Ad nostram properare, viri, nolite timere !
 Pro dolor ! alloquiis sese credunt male finctis,
 Sperantes præcio redimi potuisse sub amplo ;
 Vers 612.

Non alias vere caperentur luce sub illa,
 Heu, nudi gladium subeunt gentis truculentæ,
 Et cælo mittunt animas livore ²⁰¹⁹ fluente ;
 Martyrii palman sumunt earamque coronam.
 Mox reliquis ²⁰²⁰ ut visus adest ²⁰²¹ gentilibus Erveus,
 Rex, quoniam facie splendens formaque venus-
 [tus ²⁰²².

Creditur, atque sui donis grassante ²⁰²³ luetur ;
 Protenus ²⁰²⁴ intuitu fuso cernendo ²⁰²⁵ sodales
 Dilectos plecti ²⁰²⁶, tamquam leo sanguine viso
 Ipse furit, conansque manus vitare tenentum,
 Undique vi voluit semet ceu nexus, ut arma
 Sumeret, ulcisci ²⁰²⁷ proprios socialeque vulnus ;
 Obtentuque carens ipso, sic insuperata
 Lymphantes ²⁰²⁸ potuit qua voce tonavit in aures :
 B Cedite me tensa cervice, pecunia prorsus
 Nulla meam tractet vitam, morientibus istis !
 Vivere quid sinitis ? Frustratur vestra cupido !
 Que lux haud ejus, micuit sed crastina flatu.
 Quæ voces, quæ lingua, quod os, ædicere possunt
 Bella tot his prato egregii commissa relati ²⁰²⁹ ?
 Quotque necaverunt Normannos hic ? quot et ubi
 Duxerunt secum vivos ! Jam nullus eorum
 Tunc audebat agrum Sancti conscendere latum.
 Quorum, præ terrore, virum certamina promo,
 Corpora crudeles Sequanæ tradunt sine vita,
 Laus eorum ²⁰³⁰ jugiter nomenque per ora virorum,
 Insignesque simul mortes et bella volabunt,
 Sol radiis donec noctis pompare tenebras ²⁰³¹,
 Luna diem, stellæ pariter componere discant.
 Prosternuntque dehinc speculam de morte dolentem
 C Custodum. Cecidit telo quatiente Danorum.
 Signifer ; hic artus misit flatumque Charoni.
 Nemo meis super hoc dictis insurgere bello
 Decertet ; siquidem nemo nil verius ullus
 Expediet, quoniam propriis obtutibus hausi ;
 Sic etiam nobis retulit, qui interfuit ipse
 Atque natando truces gladios evadere quivit.

Tum Sequanam saliunt, Ligerumque petunt pa-
 [triamque.

Has inter geminas peragrant prædum capientes,
 Quam regio ipsa meo pandet jussu dominante.
 Iterea sperans Ebolus, fortissimus abba,
 Gentiles quod in hac issent cuncti, prope solus
 Arce ruit ²⁰³², dardumque ferens castella petivit
 Illorum, hastamque vibrans projecit in ipsa ;
 D Non sonipes retulit nobis hunc, ne tulit illuc.
 Confestim socium nixus munimine, sæva
 Castra petit, murosque ferit ; quo Lemnius adsit
 Ipse jubet ; pugnant nostri, constantius illi ;
 Argutus ²⁰³³ nimium fremitus jam fumat ab illis,
 Exiliuntque foras, vulgusque fugant sine factu,
 Extiterant plures quoniam nobis ; tamen illis

GLOSSÆ ET NOTÆ.

²⁰⁰¹ cornua *gl.* ²⁰⁰² bellantium *gl.* ²⁰⁰³ quia XXX occiderunt *gl.* ²⁰⁰⁴ XII. *gl.* ²⁰⁰⁵ stulti Normanni
gl. ²⁰⁰⁶ pulchritudine *gl.* ²⁰⁰⁷ licito *gl.* ²⁰⁰⁸ domum. ²⁰⁰⁹ ignis *gl.* ²⁰¹⁰ ex XII. *gl.* ²⁰¹¹ rogam *gl.*
²⁰¹² scil. ideo *gl.* ²⁰¹³ focos *gl.* ²⁰¹⁴ ignis *gl.* ²⁰¹⁵ XII, *gl.* ²⁰¹⁶ olla *gl.* ²⁰¹⁷ duodecim qui erant in
 turre *gl.* ²⁰¹⁸ scil. XII. *gl.* ²⁰¹⁹ sanguine *gl.* ²⁰²⁰ i. e. paribus *gl.* ²⁰²¹ a *gl.* ²⁰²² scil. erat *gl.* ²⁰²³
 prædone *gl.* ²⁰²⁴ longe *gl.* ²⁰²⁵ dum cerneret *gl.* ²⁰²⁶ decessari *gl.* ²⁰²⁷ ad ulciscendum *gl.* ²⁰²⁸ de-
 mentes *gl.* ²⁰²⁹ ab his *gl.* Germani glossæ sæculi XVI. ²⁰³⁰ i. e. quorum. ²⁰³¹ discat *gl.* ²⁰³² saltu ce-
 cidit *gl.* ²⁰³³ sonorus *gl.*

Obvius hic Ebolus, sociique simul, stetit heros.
Haud illum fuerant audentes tangere ferro ;
Quingentis etiamsi tunc subnixus adesset
Qualis et ipse fuit, castris sese daret ultro,
Ast animas propria de sede repelleret omnes ;
At quia militibus caruit, sic ludere cessat.

Nustria, nobilior cunctos ²⁰⁹⁴ regionibus orbis,
Quæ vaste fueras procerum genetrix dominantum,
Ne pigeat capta turri producere, quæso,
Quot vel quas hausere ²⁰⁹⁵ Dani palmas tibi, necno
Ubera quot pecorum mulsero tuum peragrando
Distentum variis tractum gazis tamen olim ²⁰⁹⁶

(Ad oram cod. Vox NUSTRIÆ.)

Mi soboles ²⁰⁹⁷, aliquis censere potest? Etiamsi
Affuerint cunctæ volucres, erumpere voces
Tot nequeunt, hominum quot equum pecudumque

[boumque

Sublegere ²⁰⁹⁸ mihi natos natalisque suumque ;
Flumina balatu agnorum, mea graminæ læta
Prata sonant ²⁰⁹⁹ denso mugitu tempe juvenum,
Gervorumque nemus rauco clamore remugit,
Grunnitusque mei silvas scindebat aprorum.
Hæc mihi subduxere truces, si noscis et audis !

Hæc oculis equidem petii, sistens super urbis
Mœnia, nec visu claudebantur neque ritmo ²¹⁰⁰ ;
At quoniam cingi nequeunt pratis nec ab agris,
Efficitur hostar Germani antistitis aula,

Vers 661.

A Completur tauris, succulis ²¹⁰¹, simisque capellis.
Longa trahunt illic suspiria tumque debiscunt ²¹⁰²,
Corpora llant dulces ventos ²¹⁰³ cruciante dolore.
Adveniunt stabulatores ²¹⁰⁴, ea ferre quoquinæ
Nitentes, cum jam maneant epulæ innumeratis
Vermibus, ecclesia quorum fetore repleta ;
Exportant ²¹⁰⁵, Sequanæ referunt ²¹⁰⁶, non nempe
[quoquinæ,
Ecclesiamque piant bovis, nec cæditur ultra.

(Ad oram cod. Vox NUSTRIÆ.)

Legisti prædas, etiam cognosce trophea !
Restitit ²¹⁰⁷ oppida quæque capisuprema voluntas ;
Obfuit at, Domino tribuente, infirma potestas ²¹⁰⁸.
Carnoteno ²¹⁰⁹ innumeros conflictus applicuerunt
Allofili, verum liquere cadavera mille

B Hic quingenta simul, rubeo populante duello.

Una dies istum voluit sic ludere ludum,
His ducibus, Godefredo, nec non et Odone ;
Belligeri fuerant Uddonis consulis ambo.
Idem Odo præterea opposuit se sæpius illis,
Et vicit jugiter victor. Heu, liquerat illum
Dextra manus bello quondam, cujus loca cinxit
Ferreæ, pene vigore nichil infirmior ipsa !
Nec satius quicquam sortiti apud hi Cinomannos,
Haud equidem reliquæ cesserunt suavius urbes.
Jam quia Apollo ²¹¹⁰ rogat, calamus requiem me-
[reatur,

TERMINATUR PRIMUS,

ORDITUR SECUNDUS BELLORUM PARISIACÆ POLIS CODICELLUS.

Surgito Musa celer, lampas accendit eoa ²¹¹¹
Climata, luciferam propra prævertere plantam.
Saxonia vir Ainricus fortisque potensque
Venit in auxilium Gozlini, presulis urbis,
At tribuit victus illi lætumque cruentis
Heu paucis, auxit vitam nostris, tulit amplam
His predam. Suh nocte igitur quadam penetravit
Castra Danum, multos et equos ille sibi cepit.
Agnem Ainrico cedente nimis lanionum,
Efficitur celsus nimium clamor fremitusque ;
Deserit unde quies nostros, et menia ²¹¹² vallant.
Immodicas voces flavere Dani morientes,
Immenso resonant cives clangore, paventes
Ut solitum paterentur ab his ex more laborem.
Sic et Ainricus postremum castra reliquit,
Culpa tamen, fugiente mora, defertur ad arcem.
Pila ministrabant acidas ²¹¹³ referendo salutes.
Janua militibus reserantur, comminus acre.
Urgetur bellum, clipei labuntur et enses.
Vita meos adamat dextros oditque sinistros,

Vers 40.

C Infestos adamat mors, vita gubernat amicos.
Inde sopor repetit cives miserosque fugella.
Rege Sigemfedo ²¹¹⁴ simul ast Odone loquente,
Protenus ²¹¹⁵ a specula currentes agmine multo,
Ducere forte truces secum conantur Odonem ;
Qui primum feriendo, falsæ fossata volatu
Transsiliit propero, clipeum gestansque cateiam ²¹¹⁶.
More suo functus bello versus stetit heros,
Exiliere viri domino suffragia dantes,
Nobilibusque stupent ejus super artibus omnes.
Conspiciens Sigemfredus nostros in agone
Esse feros, inquit sociis. Hanc linquite sedem,
Hic non stare diu nostrum manet ²¹¹⁷, hinc sed abire!
Ergo suas ut Ainricus secessit ad aulas,
Germani teretis contemnunt litora sancti,
D Æquivocique legunt, cujus factis bene vescor,
Circumeunt castris æquor ²¹¹⁸, seo et undique vallo
Clauditur a dominusque meus, quasi carcere latro,
Ipse nichil peccans ; murus circumdedit ejus
Ecclesiam nostro celsam cogente reatu.

GLOSSÆ ET NOTÆ.

²⁰⁹⁴ ita codex. ²⁰⁹⁵ traxerunt gl. ²⁰⁹⁶ fuit plenum divitiis gl. ²⁰⁹⁷ Nustrigena enim fuit hic metricus gl. ²⁰⁹⁸ furati sunt gl. ²⁰⁹⁹ sonabant gl. ²¹⁰⁰ numero gl. ²¹⁰¹ vitulis gl. ²¹⁰² ora aperiant gl. ²¹⁰³ spiritus gl. ²¹⁰⁴ Norman gl. ²¹⁰⁵ extra ecclesiam gl. ²¹⁰⁶ illa animalia. ²¹⁰⁷ superfuit gl. ²¹⁰⁸ hic versus deest in editis. ²¹⁰⁹ Chartres. ²¹¹⁰ sol. gl. ²¹¹¹ orientalia gl. ²¹¹² ubis gl. ²¹¹³ acres gl. ²¹¹⁴ ita codex. ²¹¹⁵ procul gl. ²¹¹⁶ dardum gl. ²¹¹⁷ est gl. ²¹¹⁸ pratium gl.

Denique rex dictus denas capiens argenti
 Sex libras nitidi nobis causa redeundi,
 Normannis sese cunctis comitantibus, optat
 Mel dulcis fluvii linsis conferre marinis,
 Qualiter osque freti caudam Sequanæ rapit albam
 Equoreumque caput pennis quatitur Sequaninis
 Ostentare ²¹¹⁹; sed his ²¹²⁰ autem nolentibus, inquit;
 Eia Dani, muros urbis lustrare potentes;
 Pergama circumquaque viri vestite valentes,
 Et scapulas arcu validisque honorate sagittis!
 Quisque ferat lapides, sed et undique tela ministret!
 Hoc etiam bellum conabor et ipse videre!
 Quo sermone quiescenti, surgunt simul omnes,
 In-que-sulas penetrant, urbis sedes quibus ²¹²¹ extat,
 Menia circumeunt trucibus gladiis honorati ²¹²².
 Degressique ²¹²³ foras nostri circumdare turres,
 Occidunt reges geminos pluresque aliorum,
 Fallacesque fugam diamant²¹²⁴ verique triumphum.
 Amnis in auxilium nobis Sequanæ fuit actus,
 Quos ²¹²⁵ sorbens penitus mersit, transmisit Averno.
 Sigefredus ovans, rideus morientibus inquit:
 Nunc vallate viri pinnas, urbem capitote,
 Mensurate metris ædes, quas hic habitetis?
 Inde suis: Abeamus, ait tempus venit ecce,
 Quo gratum fuerit nobis istinc abiisse!
 Mox hilaris Sequanam liquit pro munere sumpto.
 Sic alii facerent, eadem ²¹²⁶ si tunc meruissent.

Quis sentire potest, patula quod subditur aure?
 Terra gemat, pontusque, polum, Jatus quoque mun-

[dus:
 Gozlinus, Domini præsul, mitissimus heros,
 Astra petit Domino migrans, rutilans velut ipsa ²¹²⁷,
 Nostra manens turris, clipeus, nec non bis-acuta
 Rumphea ²¹²⁸, fortis et arcus erat, fortisque sagitta!
 Heu! cunctis oculos fontes terebrant lacrimarum,
 Atque pavore dolor contritis viscera scindit.
 Tempestate sub hac Hugo princeps obit abba,
 Evrardo Senones viduantur præsule docto;
 Gaudia tunc hostes adipiscuntur sua læti.

Qui ²¹²⁹ vigiles madidæ per opaca silentia noctis
 Germanum nitida clarum vidisse figura
 Se perhibent, mœtasque ²¹³⁰ sui lustrasse locelli,
 Lumine gestantem rutilanti sepe laternam,
 Quo sancti redolent artus forsan tumulati.

Instabant ejus festæ solemnia lucis;
 Objurgantur et hi castellanis, quia sacra
 Non celebrant, alto inde ruunt cum mente cachinno.
 Mergitibus ²¹³¹ plastrum per rura movent gravi-

Vers 143.

A Nonque valent axem terris disjungere fixum,
 Attonitique stupent domni miracula nostri.
 Solvuntur tauri, stimulusque ferox requievit.
 Dux segetis recidiva rotas spoliis vacuavit,
 Atque suis clodum revocavit motibus axem.

Effugiens horum ²¹³² quidam jussus jugulari,
 Templâ subintroiit Sancti, tenuit quoque bustum
 [²¹³³,
 Pellitur inde miser profuga pietate necandus;
 Væ miseris! multant elegum, multantur et ipsi;
 Quod munus dederant socio, simili pietate
 Germani meritis nactum ²¹³⁴ cuncti meruerunt,
 Cælitus afflicti nimium pro talibus ausis.
 Unde sacerdotes statuere, locum venerantes,
 Qui missas cursusque ²¹³⁵ sacros illis celebrassent.

B Tunc omnes ²¹³⁷ cuiquam prohibent hinc tollere
 [quicquam;

Quod violans unus, proprio deferre cubili
 Ecclesiæ tegmen studuit; sub quo manifeste
 Effigies ²¹³⁸ ejus repetita fuit puerilem,
 Scilicet eventu nulli similante minuta,
 Nota quibus fuerat pridem, nec noscitur ullo
 Oppido, miror urbi venæ nervique laterent,
 Ossaque fugerunt pariter fugiente medulla,
 Viscera speluncæ tenuis foveam petiera.
 Major habebatur magnis — mirabile factum —
 Is qui nuncque minor pueris moriens patet esse,
 Vitaque ²¹³⁹ cum gemitu fugit indignata sub um-

[bras!

Visus adest cuidam Domini sanctissimus idem.
 C Pectore carpenti requiem per nubila noctis
 Marcélli sanctis precibus necnon Clodoaldi
 Accipiens liquidam manibus benedicere limpham,
 Unde rigans urbem, graditur per menta circum;
 Huicque viro proprium promisit nomen, sed et urbi
 Spem spondens, faciem liquit se conspicientem.

Nobilis hac et in urbe fuit vir carne liquescens,
 Deficiens etiam flatu metuebat obire.
 Castellumque capi Normannis tempore in ipso.
 Attulit huic cives somnus se linquere velle,
 Urbs armis quoniam cunctis deserta manebat;
 Clericus inde venustatis miræ astitit illi
 Ore loquens placido, rutilans vultuque sereno:
 Quid metuis? surgens tremulos deponere timores,
 Oblitaque fuga quamplures cerne paratos
 Ad bellum! Surgens alacer, muros videt omnes
 D Vallatos cuneis juvenum galeis oneratum.
 Voxque tonat: Tutoribus his defenditur hæc urbs;
 Ast ego sum Germanus, ait, hujus quoque præsul.
 Confortare, nihil formidabis, quoniam nunc
 Faucibus haud sceleratorum grassabitur hæc urbs!
 Affatur sanctus, redamatque virum caro flatus;
 Affatur felix, fugitque virum mala pestis;
 Alloquitur Sanctus, lecto surrexit egrotus;

GLOSSÆ ET NOTÆ.

²¹¹⁹ optat *gl.* ²¹²⁰ paganis. *gl.* ²¹²¹ scil. insulis *gl.* ²¹²² honorati *corr.* onerati *codex.* ²¹²³ Digressique *corr.* Degressique *cod.* ²¹²⁴ valde amant *gl.* ²¹²⁵ aliquos *gl.* ²¹²⁶ munera *gl.* ²¹²⁷ astra *gl.* ²¹²⁸ gladius *gl.* ²¹²⁹ hostes *gl.* ²¹³⁰ fines *gl.* ²¹³¹ garbis *gl.* ²¹³² miseri *gl.* ²¹³³ Normannorum *gl.* ²¹³⁴ sepulchrum *gl.* ²¹³⁵ consecutum *gl.* ²¹³⁶ horas canonicas *gl.* ²¹³⁷ scil. sævi *gl.* ²¹³⁸ effigies ejus repetita fuit (i. e. repetivit, imitata est) puerilem (scil. effigiem), scilicet minuta (imminuta) eventu unico. ²¹³⁹ illius *gl.*

Almis faminibus sospes procedit egrotus,
Explicuit visu noctis quod noverat ipse.

Luce dehinc quadam, dum gestabatur et almi
Militibus propriis corpus per mœnia circum.
Urbanis septem sectantibus omnipotentem
Perrogitando Deum votis sub voce canora,
Cœditur allofilo ²¹⁵⁰ de portatoribus unus
Nomine Gozbertus cæco ²¹⁵¹, percussor in umbras
Tartareas fugit moriens, icto ²¹⁵² patiente
Nil super hoc lapidis iactu, Sancto auxiliante.
Interea cædis validè corrupta procellis
Urbs patitur gladium exterius, læti quoque pestis
Eheu nobilium plebes penitus ²¹⁵³ laniabat;
Interius nec erat nobis tellus, obeuntam
Que prebere sepulturam membris potuisset
Comminus ²¹⁵⁴; ulla dies nec erat, que non generas. B
Urbanos ²¹⁵⁵ interque suburbanos truculentos | set
Bella, nec ulla abiit prope que non interfectos
Pestiferos secum duxisset ad antra gehennæ.

Rex igitur venturus ²¹⁵⁶ Odo transmittitur inde
Francorum Karolo suprafato basileo,
Quatinus auxilio cæleri succurreret urbi.
Post nullus procerum remanet nisi Marcius abba ²¹⁵⁷,
Sepe supra cujus memoratio scripta relucet.
Ipse æquites ex more Danum vestire coegit
Sex solos, redeunte die quadam, super arva
Transque volant illi ²¹⁵⁸ Sequanam camposque per-
Ex variis plenos armis sevoque sopore | agrant.
Normannosque necant totidem fuerant quot et ipsi.
Nascitur hinc strepitus castris; horum resonante
Voce, truces carpunt clipeos nostrique carinam.

Nostra Dionisii tondebant littora sancti
Pecora ²¹⁵⁹, que duxere ²¹⁶⁰ sibi crebro speculata;
Verum illis Ebolus ingiter fuit obvius abba.
Qui quorum comitem quadam stravit vice telo;
Unde Dani liquunt ripam, referuntque cadaver.
Mox Ebolus senos equites dimisit ab arce,
Quattuor hi ternosque necant certamine diro.

Nocte quidem cives crebrius pecorum sub opaca
Custodes adeunt, quosdamque fugant, aliosque
Attribuunt jugulis, hoc egeruntque frequenter;
Indicioque tulere ²¹⁶¹ Danos urbi sine flatu
Atque simul viros, ut sic credi potuissent.

In-que-sulam penetrant solito quadam vice ritu,
Mœnia qua resident urbis sævi trecenti;
Protinus ense quium ²¹⁶² bino stravere ²¹⁶³ novenos,
Vulnera deposuere ²¹⁶⁴ quibus triginta, nec extat D
Posse datum quarti lumen spectare diei.
Congressi nostrum gemini, qui morte fruentes
Egregia sanctos vexere pedes super astra;
Nam senior Segebertus erat, junior Segevertus.

Forte deinde tribus cuneis cinctus galearum
Armipolens montis super Odo cucumina Martis ²¹⁶⁵

Vers 249.

A Enituit, cujus clipeos novus irradiavit
Sol, croceo Oceani thalamo vastpede spreto;
Hunc prius elios ²¹⁵⁶ adamans quam rura salutat,
Quem visu capiunt cives, et amore sub alto.
Ast hostes prohibere fores turris cupientes,
Transsiliunt Sequanam, vallantes littore circum.
Reddidit Odo tamen castellanis equitando
Se, medio inter sevos, Eboto reserante
Huic portas ²¹⁵⁷, cunctique stupent hoc nobile factum.
Hinc ejus socios retro statim redeunt
Terreus insequitur hostis, post terga meando;
Plus geminis etiam leugis interfuit illis
Dicitur Adalelmus superis pridem comes; idem:
Eia, suis inquit, satius pergamus in illos,
Quam nos hic illi inveniant! Adalelmus hoc inquit;
Pestiferi petiere fugam, nostrique tropheum.
Senta tonant, dardique volant, et corpora Danum
Consulis arva tegunt, gladio regnante Adalelmi.
Non dimisit eos, donec repedare coegit
Ad fluvium, posthac et ovans vitorque reversus.

En et Ainricus, superis ²¹⁵⁸ crebro vocitatus,
Obsidione volens illos vallare, necatur.
Inque suos, nitens Sequanam transire Danorum
Rex Sinric, geminis ratibus spreto, penetravit
Cum sociis ter nam quinquagenis, patiturque
Naufragium medio fluvii, fundum petiturus,
Quo fixit, comitesque simul, tentoria morti.
Hic sua castra prius Sequanæ contingere fundum
Quo surgens oritur, dixit, quam linquere regnum
Francorum, fecit Domino tribuente quod inquit.

C Denique cum medius Titane ²¹⁵⁹ incenditur orbis,
Cumque silit tellus pecorique libet magis umbra,
Silibat et gratus silvas zephyrus per amenas,
Pergama lætiferis stipantur ab hostibus urbis,
Quæ ²¹⁶⁰ passim patiebatur certamen, et unum
Bellabant muri, speculæ, pontes quoque cuncti,
Pugnabat pelagus, contra tellus magis ampla.
Classica ²¹⁶¹ valde tonant, mensis ²¹⁶² discedere cives.
Eus, clamant litui ²¹⁶³, *convivia temnite cuncti!*
Urbs terrore, simul cives, invaditur omnis;
Nullus in urbe locus fuerat, qui bella lateret.
Pila falas ²¹⁶⁴, laceræque tegunt nimium catapultæ
Arva, velut pluvie, plumbi nec non onerosi
Poma dabant peltis gemitus et grandia saxa;
Hæc nobis illi tribuebant præmia semper.
At contra lapides rapidos pariterque balistas
Direxere feris nostri, celeresque sagittas.
His aer seritur hinc inde volantibus amplum:
Non inter cælos aliud tranabat et arva.
Mars magis atque magis regnat timidusque superbit
Virgo Dei Genovefa caput defertur ad urbis,
Quo statim meritis ejus nostri superarunt;
Inde fugaverunt etiam pinnis procul illos.

GLOSSÆ ET NOTÆ.

²¹⁵⁰ a pagano *gl.* ²¹⁵¹ lapide *gl.* ²¹⁵² percusso monacho *gl.* ²¹⁵³ intrinsecus *gl.* ²¹⁵⁴ prope id est cum
manibus *gl.* ²¹⁵⁵ cives *gl.* ²¹⁵⁶ futurus *gl.* ²¹⁵⁷ Ebolus. ²¹⁵⁸ sex *gl.* ²¹⁵⁹ Pecora *corr.* Pecora *col.*
²¹⁶⁰ Normanni *gl.* ²¹⁶¹ cives *gl.* ²¹⁶² quorum *gl.* ²¹⁶³ scilicet duo ex nostris *gl.* ²¹⁶⁴ commendave-
runt *gl.* ²¹⁶⁵ Mont-Martre. ²¹⁶⁶ ἄλλοις. ²¹⁶⁷ turris *gl.* ²¹⁶⁸ in superis. ²¹⁶⁹ a litane *gl.* ²¹⁷⁰ scil. urbs
gl. ²¹⁷¹ cornua *gl.* ²¹⁷² scil. a *gl.* ²¹⁷³ cornua *gl.* ²¹⁷⁴ turres *gl.*

Robore ²¹⁶⁴ a qui multus fuerat sed corpore parvus, A
Gesserit hoc miles quintis comitatus ab armis ²¹⁶⁵ b,
Gerboldus, nusquam cuius potuit catapultæ
Sanguinei rostrum siccam ²¹⁶⁴ c sine fluminis unda.
Partibus ex aliis ²¹⁶⁴ d longe surgunt acriora
Prælia, plangores clipeique cient galeæque
Stridores ²¹⁶⁴ e; nostri bellant, sed fortius illi.
Defecere fatigati bello quoque dextri.

Pro dolor! alta nimis flentes lamenta trahebant.
Cana senecta gemit multum florensque juvenia;
Plorabant monachi, lacrimatur clericus omnis,
Æra voce tonant, luctus sed et ethra facessit ²¹⁶⁴ f.

Hi tristes animos urbem metuendo revelant
Hoste capi; cælo læti torquere cachinnos,
Mœnia vocisonos rentes lucrare, severi.

Famineusque jubar sexus lugens lacerando,
Verrebat terras proprio de crine soluto.

Eheu! nuda suis quatiabant pectora pugnis,
Un-que-gulis facies sucuerunt tristia ac ²¹⁶⁵ ora.

Voce rogant lacrimosa omnes: *Germane beate,
Auxiliare tuis, alioquin nunc moriemur!*

O pie nunc succurre citus, succurre, perimus!

Germanum reboat tellus necnon fluviusque,
Littora, et omne nemus pariter circum resonabat:

O Germane sacer, nobis miserere, rogamus!

Templorum campana ²¹⁶⁶ boant merentia, clamant,
Vocibus his et humus tremuit, flumenque, remugit;

Urbs extrema verens instantis carpere lucis

Omina, lamentis lacrimans spargebat ²¹⁶⁷ amaris.

Omnibus, en Germanus adest, recolendus in
[orbe,

Corpore subsidioque simul, nil vota moratus,

Quo majora tenebantur certamina Martis,

Signiferosque Danum lucrati morte ²¹⁶⁸ coegit.

Atque dehinc alios per plures, protenus ²¹⁶⁹ urbe,

Ponte simul pellens illos: quem maxima turris

Atque resistere decertant bellando protervis,

Qui ²¹⁷⁰ turrim repetunt, pontem vel menia linqunt.

Mille simul speculæ stabant, omnes quia pugne

Multo non una poterant numero prohibente.

Dilabuntur humi vario trajecta mucrone

Viscera, quo ²¹⁷¹ pluvie celo ratibusque ferun-
[tur ²¹⁷².

Jam capiente jubar migrans sub marmora Tetis

Oceano, foribus turris submittitur ²¹⁷³ altus

Valde focus flammæ præcelsa cacumina turris

Cingebant, armis pugnant ignique sinistri.

Linquntur arcs dextris, valvasque jubent aperire,

Optantes prorsus præciosam scandere mortem

Plus quam fallacum fidei committere semet.

Nemo stetit supra speculam, solis nisi sepe

Vers 342.

Jam Sancti famulus ²¹⁷⁴ dicti, lignum Crucis almæ
In flammam retinens, oculis hæc vidit et inquit;
Densus enim fumus nimium velaverat illam.

Tum portis igitur reseratis, aridus ense

Portu ni madido moritur Vulcanus inermis,

Subtilemque fugam petiere cadavera torvi

Multa reportantes secum, Mavorsque quievit.

Hæc virtute Crucis sanctæ victoria nostris

Cæditur ²¹⁷⁵, et meritis Germani antistitis almi,

Quem reveunt ad basilicam Stephani quoque tes-
[tis ²¹⁷⁶

Gaudentes populi præcelsa te reboantes

Voce: *Deum te laudamus, dominumque fatemur!*

Urbis erat præsul clarus, tutamen et urbis

Mesticiam alterutrim noctæ sic letitiamque.

B Funditus hic animo versus ²¹⁷⁷, tanquam mare
choro ²¹⁷⁸

Cernere, Francigenis inquit, *proparate* ²¹⁷⁹ sub
[urbem

Sexcentis statum nostris suggestibus ²¹⁸⁰ aptum.

Talia me coram fures ²¹⁸¹? Jussis opus ad-
dunt ²¹⁸²

Dum tamen hos ²¹⁸³ trames reveit primatis ad au-
[lam,

Sectantur, glomerant cuneos posterga ²¹⁸⁴ nefan-
[di ²¹⁸⁵,

Committunt ²¹⁸⁶, superant ²¹⁸⁷, cedunt fugiunt ²¹⁸⁸,
[moriuntur,

Templa fugax cœtus ²¹⁸⁹ penetrat confisus muris
Victorum, gemini quandam — mirabile narro —

Ecclesiam inrumpunt, farsam de morte ²¹⁹⁰ relin-
[quant;

Post et equos saltu repetunt ²¹⁹¹ paribusque cohe-
[rent;

Six ternis Sequanam Martisque cacumina stratis

Sexcenti copulant ex milibus, hinc remeantque;

Namque triumphantes fratrum promisit geminorum

Fama fuisse Theoderici procerum ast Aledramni.

En princeps de quo canitur, circumdatus armis

Omnigenis, cœlum veluti splendoribus astreis,

Induperator adest Karolus, comitatus opimo

Diversi populo labii, tentoria figens

Sub Martis pedibus montis, speculamque secundum

Redditur ecclesiæque diu pastor viduatæ

Nobilis egregiusque sacræ pompatus honore

Totius Anshericus virtutis germine clarus;

Annuiturque feris licitum Senones adeundi,

Septies argenti libris causa redeundi

Mortis mense datis centum sua ad impia regna.

Tunc glaciabantur ²¹⁹² torpentis sæcla Novembris,

Sic Karolus rediit, moriturus fine propinquo.

GLOSSÆ ET NOTÆ.

²¹⁶⁴ a vi gl. ²¹⁶⁴ b armatis gl. ²¹⁶⁴ c terram gl. ²¹⁶⁴ d scil. urbs gl. ²¹⁶⁴ e ita cod. ²¹⁶⁴ f replet gl. ²¹⁶⁵ ac, alio atramento et, cod. ²¹⁶⁶ signa gl. ²¹⁶⁷ replebat gl. ²¹⁶⁸ scil. a gl. ²¹⁶⁹ longe ab urbe gl. ²¹⁷⁰ protervi gl. ²¹⁷¹ sicut gl. ²¹⁷² scil. Normanni gl. ²¹⁷³ a gentilibus gl. ²¹⁷⁴ scil. ipse poeta. ²¹⁷⁵ Cæditur corr. Ceditur cod. ²¹⁷⁶ martyris gl. ²¹⁷⁷ scil. Karolus gl. ²¹⁷⁸ vento gl. ²¹⁷⁹ sic. ²¹⁸⁰ sedibus gl. ²¹⁸¹ servi scil. ausi sunt agere gl. ²¹⁸² scil. Francigeni gl. ²¹⁸³ DC Francos gl. ²¹⁸⁴ eorum gl. ²¹⁸⁵ pagan. gl. ²¹⁸⁶ scil. Normanni prælium gl. ²¹⁸⁷ scil. Franci gl. ²¹⁸⁸ scil. Normanni gl. ²¹⁸⁹ pagan. gl. ²¹⁹⁰ pagan. gl. ²¹⁹¹ scil. illi duo gl. ²¹⁹² gelascebant gl.

Nomina, tunc ensem quorum perpressa fuisti,
Nec vocitare ²¹⁹³ prius, pigra o Burgundia bello,
Nustria præclibus ²¹⁹² thalamum nisi comeret

[altis ²¹⁹²

Jam tibi consilio facilis, verum modo jam scis ²¹⁹⁶
(An. 887). Inde revertentes prato suo castra re-

[ponunt.

Jam dicto, templum Sancti velut ante cohortes.

Quattuor hic dominusque mei Germanus in usum
Contractos nimium membris priscum revocavit,
Motibus atque suis admoverat organa ²¹⁹⁷ fibris,
Subducto genibus dudum pedibusque parato ²¹⁹⁸
Jure suo; extinctisque fenestris unius orbi
Restituit radios solis spectare micantes.

Beisino huc adiens inter sævos comitatu
Læsa nihil quodam, meritis sed tuta Beati
Femina, post quædam meruit lumen quoque cæca,
Cujus ²¹⁹⁹ ad accubitat puteus ²²⁰⁰ vestigia, cujus
Qui potabit aquas, extemplo ²²⁰¹, febre laborans,
Auxilia Sancti fidens capiet medicinam.

His ²²⁰² panem cupiens quædam componere, jussit
Vi sibi scotta ²²⁰³ Danum deferri — namque sacerdos
Templa tuens, puteum vendebat egris præcio am-

[plo —

Depositus ²²⁰⁴ flammæ panis, mox ipse figuram
Sanguinis accepit rubeam; post ²²⁰⁵ altera ²²⁰⁶ forte
Scitur vi conans ²²⁰⁷ latices, hausisse cruorem.

Quis tanti peragrarè potest miracula sancti?
Ora mihi si mille aderant, totidem quoque linguæ
Vocibus explentes aer cælumque boatu,
Gesta mei narrare patris numerumve nequissem.
Hic Germanus, hic est, qui passus adhuc retinere
Haud mundo cunctis nimiumque stupenda peregit,
Fundere signa prius didicit genitricis in alvo,
Antequam virtutem celsam quam cernere lucem.
Talia quis, lector, sanctorum gesserit unquam?
Cædo ²²⁰⁸, sacer forsitan, sodes ²²⁰⁹, baptista Jo-

[hannes;

Ergo meus similis Germanus huic habeatur.

Isto cadaveribus ternis vitam revocavit,
Restituens lapsis proprias sedes animabus.

Urbs age Parisius sub quis defensa fuisti
Principibus?

Ad oram cod. . Vox URBIS).

« Me quis poterat defendere, primas

Hic nisi Germanus, virtus et amor mens omnis?
Post regem regum sanctamque ejus genetricem
Rex meus ipse fuit, pastorque, comes quoque fortis;
Hic ensis bisacutus adest meus, hic catapultæ,
Is clipeusque, patens murus, velox sed et arcus. »
His ²²¹⁰ quia sat silvæ ²²¹¹ resonant, filomela quiescat.

VERS 431.

A Pleetra revolvamus vocis post terga stuporum ²²¹²
Fidere quo fragili fuerant infecta loquamur,
Agmina Normannum Francis e finibus antra
Ad sua nolentum descendere, sed Sequanina
Immo fluentæ cupiscentum tua rursus adire,
Quæ argentum sibi met retinendo novalia monstrept.
O Burgundia non ²²¹³; simulata cupido latebat;
Quod sequitur corli affuerat, sed hoc tamen ori.
Concipiunt igitur Thetis nitendo quadrigas
Munere clam ²²¹⁴ gratum pontes transcendere justo.
Ilicet Ancherici defertur episcopi ad escas;
Ast Ebalii ²²¹⁵ ferelis ²²¹⁶ inerant Titane secante
Lucifluam cernente poli gnomone ²²¹⁷ figuram
Multiplici remo contundere pocula ²²¹⁸ limpha
Scandere gentiles undas conclamat eas
B Parisius; surgit securus uterque ciborum,
Arma ciunt, ripasque legunt, pinnasque ²²¹⁹ faces-

[sunt.

Hic Ebalus raptat corlam vibratque sagittam;
Quam nauclerus in aseellam per navis iatum
Prævius accepit, modicum terebroque foratum.
Sic auriga necis casus pelagique faselus
Quin ²²²⁰ patitur; restant igitur ²²²¹ caduntque sub

[arcum.

Acephali ²²²²; quoniam Christum perdunt, caput

[ipsum ²²²³.

At ²²²⁴ vero veniam ²²²⁵ deposcunt, obsidibusque
Jusjuranda parant, aliud non tangere litus
Ni Sequanæ, gressumque referre cito, velut ante:
Nam nobis dederant tranquillum Matrona flumen
Quidquid alit, solito securum quod ²²²⁶ vocitamus
Hoc ²²²⁷ nostris violare Danos ingens erat horror,
Unde forum fædus pariter commune fiebat,
Una domus, panis, potus, sedes, via, lectus,
Commixtum sibi met populum mirantur utrumque.
Quod pactum Senones primum statuere migrando
Hactenus et servaverunt, quoad usque secundo
Menibus invitis superos latices adipisci
Fas ²²²⁸ meruere dato ²²²⁹ barcas per flumina rap-

[tant.

Eheu, catholicos secum ²²³⁰ per littora vite
Bidenos siquidem aut necibus lorisve plicarunt.
Mox adhibent propriis vitam sine mandere castris
Vallatam geminis ²²³¹ mortem sine tegmine ²²³²

[prunas ²²³³.

Quæ ²²³⁴ nostri precibus sperarunt tota tenere
Securum frangunt, Senones tempnant Matronam-

[que

Aequoreo curru sulcant. Mandatur et urbi,
Guttura millenis crepitant; planctu quoque, hom-

[bis ²²³⁵.

GLOSSÆ ET NOTÆ.

²¹⁹³ pro vocitabas gl. ²¹⁹⁴ nobilibus gl. ²¹⁹⁵ nutritis filiabus gl. ²¹⁹⁶ scil. nomina Norm. gl. ²¹⁹⁷ ner-
vos gl. ²¹⁹⁸ reparato gl. ²¹⁹⁹ sancti gl. ²²⁰⁰ extat etiamnum puteus iste Bo. ²²⁰¹ mox gl. ²²⁰² aquis
gl. ²²⁰³ legendumne scorta? i. q. scortum; certe scotta quædam Danorum hic mulierem quædam
Danam significabat. ²²⁰⁴ commendatus gl. ²²⁰⁵ denique gl. ²²⁰⁶ dana gl. ²²⁰⁷ haurire gl. ²²⁰⁸ die gl.
²²⁰⁹ si audas gl. ²²¹⁰ scil. de gl. ²²¹¹ populi gl. ²²¹² miraculorum gl. ²²¹³ scil. cupiebant gl. ²²¹⁴ sine
gl. ²²¹⁵ sic. ²²¹⁶ mensis gl. ²²¹⁷ horologio gl. ²²¹⁸ alveos gl. ²²¹⁹ muros replent gl. ²²²⁰ certe gl.
²²²¹ Norman. gl. ²²²² cur dicuntur acephali? gl. ²²²³ scil. perdunt gl. ²²²⁴ deinde gl. ²²²⁵ pacem gl.
²²²⁶ scil. tranquillum gl. ²²²⁷ scil. securum gl. ²²²⁸ licitum gl. ²²²⁹ scil. licito subeundi gl. ²²³⁰ scil.
qui erant lines gl. ²²³¹ i. e. lignis et cineribus gl. ²²³² scil. duorum gl. ²²³³ carbo si fuerit ignis
flamma et cinere semper vivit alioquin moritur gl. ²²³⁴ scil. castra gl. ²²³⁵ sosis gl.

Pax communis ²²²² abijt, foedus pessumdatur omne. A
 Continuo cuncti torvos ²²²⁷ disquirere oives
 Urbe, foro, currunt, aliqui si forte paterent.
 Euax ²²²⁸, inveniunt quingen, plagisque trucidant.
 His miscuit praestans Ebolus Mavorinus abba,
 Nuncupatus ²²²⁹ nimium, lascivus, et omnibus aptus;
 Nam pulchre nituit studiis, quae gramma ministra
 Foederis antistes causa permisit abire
 Anschericus tentos, potius concidere debens.
 Inde feri Meldis feriunt, urbem quoque vallant.

(An. 888.) Interea Karolus, regno vita quoque

[nudus,

Viscera Opis ²²³⁰ divae complectitur abdita tristis,
 Laetus Odo regis nomen regni quoque numen ²²³¹,
 Francorum populo gratante faventeque multo
 illicet, atque manus ²²³² sceptrum, diademaque B

[vertex ²²³³.

Francia laetatur, quamvis is Nustricus esset,
 Nam nullum similem sibi met genitum reperire ²²³⁴
 Nec quia dux illi Burgundia defuit, ejus
 Nustria ad insignis nati concurrat honorem.
 Sic uno ternum congaudet ovamine regnum.

Praeterea astutos petit praecipit Aquitanos;
 Mox sibi subjectis, Francorum regna revisit,
 Moenia Meldis adhuc Danis stipantibus urbis,
 Cui praesul fuerant residens in ea Segemundus,
 Praesulis Anscherici Tetbertus, belliger heros,
 Germanus, consul ²²³⁵. Minime Delius neque

[Febe ²²³⁶

Apportabat ei spatium ²²³⁷, jure sed sibi bellum
 Undique constat, eisque tamen per multa ²²³⁸ re-

C [sistit.

Perdidit innumeros, quotiens ²²³⁹ ex agmine saevo
 Exiliens, citra muros pessumdare tetros.

Flamina quot tulerat telis, orare ²²⁴⁰ nequibo.
 Pro dolor! armipotens inter mortalia deest
 Arma ruens, nunquam sibi principe ²²⁴¹ subve-

[niente,

Exitumque polle ²²⁴² posthac cum praesule capto
 Passa fuit ²²⁴³; regi hinc felix micat omen Odoni!

(Ad oram cod., MYRONIA.)

(An. 889.) Denique Luteciae revolant ad culmina

[tute.

Convocat huc omnes proprios per regna morantes,
 En, sine jam numero numerum praestans Odo ne-

D [clit.

Francigeni appropierant alta cum fronte superbi;
 Calliditate venis acieque, Aquitania, linguae,
 Concilioque fugae Burgun-adiare-diones.
 Sessio fit non longa satis frustrata triumpho.

Vers 521.

Nescio qui socios lusit Danosque cecidit
 Non paucos, modico quamvis, ut fama ²²³⁴, popello,
 Quo ²²³⁵ ventus veniens, Adamarus nomine dictus.
 Sclademarusque dehinc binos ²²³⁶ jugalis dedit,

[isque

Deditus est ideum primus; primum duit ²²³⁷ umbris
 Luteciae torvum, postquam primo patnere.

Principium gladii tenuit finemque recepit,
 Hoc ²²³⁸ super infidos, illum ²²³⁹ corpus super ejus
 Rotberti fuerat pugnae comitis Sclademarus.

Dispulerat ²²⁴⁰ galeas terror propriumque sub urbem
 Lunatas stadiis libitum peltas trecentis.

Praeterea quadringentis a mille remotis
 Aefalos prostravit humi peditum comitatus
 Agmine tercentum pastor, certamine acerbo
 Nobilis Anscherichus, pollens ex Virginis ore;
 Sic alacres spoliis revehant ad moenia multum
 Urbani, praestante Deo qui regnat ab alto.

Expeditiamus adhuc dignos Odone triumphos.
 Falconem vocitant equitum quo milia vicit
 Dena novemque dehinc Montem ²²⁴¹ peditumque
 [profana.

Hoc illi vicibus peperit natale trophaeum
 Lux praecursoris Domini catecata ²²⁴² Johannis.

Quippe latus utrinque viris comptus clipeatis
 Mille, legebat iter, quando tyronis ab ore

Venantis canibus lepores nemorosa per arva
 Panditur adventare sequites per milia sevos.

Id ²²⁴³ seutumque simul recipit, colloque pependit;
 Armaque cum sociis stringit, penetrans inopina

Praeterea. Solamen celeste petit, rapit atque
 Viscera, deponunt alii clipeos, animasque;

Terga parant reliqui regalibus in quibus armis
 Ex pueris libuit ternis requiescere Odontis.

Tunc dixit ²²⁴⁴ propriis: « Istos fortasse secuntur
 Ast alii, idcirco pariter statim glomerate;

Si fuerit verbum super hoc, ne differat ullus! »
 Adjecit: « Subeam tumulum ²²⁴⁵ specularier ipse;

Si vos perculerit clangor, nullum mora vineat! »
 Cornu sursum poscens, scopulum scandens, videtecece

Armisonos lento pedites incidere gressu;
 Tunc tuba cujus ab ore boans, mox omnia late

Excitat, anfractusque per astra per arva volabant,
 Omnibus atque modis solido ²²⁴⁶ fractoque ciebat.

Omne nemus responsa dabat voci ²²⁴⁷ famulando,
 It tuba cum celeri bombo per cuncta elementa.

Nil mirum, quoniam regale caput tonat, inquam.
 Ergo sui infrenant currus ²²⁴⁸, salta quoque scandunt,

Allofilum in medium migrant, unusque ²²⁴⁹ securis
 Vibratu pepulit, conum ²²⁵⁰ de vertice regis

GLOSSAE ET NOTAE.

²²²² quae fuit inter Christianos et Normanos gl. ²²²⁷ crudeles gl. ²²³⁰ interjectio laetantis gl. ²²³⁹ scil. ²²⁴⁰ Odonis gl. ²²⁴² scil. complectitur gl. ²²⁴³ scil. fuit gl. ²²⁴⁴ sicut gl. ²²⁴⁵ Normannos gl. ²²⁴⁶ scil. modo gl. ²²⁴⁷ regis gl. ²²⁴⁸ eques gl. ²²⁴⁹ Normannus gl. ²²⁵⁰ helmetum gl. ²²²³ scil. complectitur gl. ²²²⁴ scil. erat. gl. ²²²⁵ i. e. Phoebe. ²²²⁶ requiem gl. ²²²⁷ i. e. multum gl. ²²²⁸ sepius gl. ²²²⁹ regis gl. ²²³⁰ urbs gl. ²²³¹ sustinuit gl. ²²³² scil. fuit gl. ²²³³ scil. fuit gl. ²²³⁴ scil. fuit gl. ²²³⁵ scil. fuit gl. ²²³⁶ scil. fuit gl. ²²³⁷ scil. fuit gl. ²²³⁸ scil. fuit gl. ²²³⁹ scil. fuit gl. ²²⁴⁰ scil. fuit gl. ²²⁴¹ scil. fuit gl. ²²⁴² scil. fuit gl. ²²⁴³ scil. fuit gl. ²²⁴⁴ scil. fuit gl. ²²⁴⁵ scil. fuit gl. ²²⁴⁶ scil. fuit gl. ²²⁴⁷ scil. fuit gl. ²²⁴⁸ scil. fuit gl. ²²⁴⁹ scil. fuit gl. ²²⁵⁰ scil. fuit gl.

- In humeros lapsum ; Domini verum quia christum ²²⁷¹
 Tundere præsumpsit, ventum ²²⁷² de pectore jecit
 Hospite continuo jaculator principis ense.
 Pugna adolet, ponunt animas cum sanguine gur-
 di ²²⁷³ ;
 Infames traxere fugam, primasque tropheum
 Milia lot ²²⁷⁴ Fœdo stravit spectante sub uno.
 Perpete tum gladio, donec a finibus illos
 Francorum sequitur ²²⁷⁵, prohibet ²²⁷⁶. (An. 892.)
 [Verum nihil illud
 Ad suimet ²²⁷⁷ requiem juvit, quia mox Aquitanos
 Linqvere se, numenque sui postponere, novit.
 Appetit ergo furens illos, vastans populansque
 Arva modo ²²⁷⁸ vulgus ²²⁷⁹ ; quamvis concludere
 [nisus ²²⁸⁰.] B Arnulfi induperatoris genitum tulit ense
 Odonis Cendebaldum post terga tonante ?
 Subsidium Karoli, virtus, spes, hic in ²²⁸¹ Odonem ;
 Cujus ad obtutus audacia non tamen unquam
 Applicuit ; verum nihil id requie : fuit illi ²²⁸².
 (An. 896.) Eniterum misero gemitu loquor affore
 [sevos
 Allofilos ²²⁸³. Terram vastant, populosque trucidant,
 Circumeunt ²²⁸⁴ urbes pedibus, regnantis ²²⁸⁵ et
 [ædes,
 Ruricolos prendunt, nexant, et trans mare mittunt.
 Rex audit, nec curat, Odo ; per verba respondit.
 O quam responsi facinus non ore dedisti
 Tale tuo. Demon certe proprium tibi favit ;
 Non tua mens procurat oves Christo tibi missas ?
 Longius ille tuum forsitan nec curet honorem.
 C Hæc ubi facta ²²⁸⁶ receperunt probitate neglecti ²²⁸⁷,
 Exultant hilares, barcas agitantque per omnes
 Gallia quis amnes fruitur, terram pelagusque
 In editione tenent, totum tutore ferente ?
 Francia cur latitas vires, narra, peto, priscas.
 Te majora triumphasti quibus atque jugasti
 Regna tibi ? Propter vitium triplexque piaculum ²²⁸⁸.
 Quippe supercilium ²²⁸⁹ Veneris quoque feda venu-
 [stas ²²⁹⁰,
 Ac vestis preciosæ elatio te tibi tollunt !
 Afrodite adeo ²²⁹¹, saltem ²²⁹² duo ²²⁹³ arcere pa-
 [rentes
 Haud valeas lecto, monachas Domino neque sacras ;
 Vel quid naturam, siquidem tibi sat mulieres,
 Despicias, occurrant ? Agitamus fasque ²²⁹⁴ nefas-
 [que ²²⁹⁵.
 Aurea sublimem mordet tibi fibula vestem ;
 Efficis et calidam tyria ²²⁹⁶ carnem preciosa.
 Non præter clamidem auratam cupis induiari ²²⁹⁷

GLOSSÆ ET NOTÆ.

²²⁷¹ unctum *gl.* ²²⁷² animam *gl.* ²²⁷³ inepti *gl.* ²²⁷⁴ decem et viii *gl.* ²²⁷⁵ persequitur *gl.* ²²⁷⁶ eiecit *gl.*
²²⁷⁷ Odonis *gl.* ²²⁷⁸ solummodo *gl.* ²²⁷⁹ vastabat *gl.* ²²⁸⁰ esset *gl.* ²²⁸¹ est ei *gl.* ²²⁸² scil. Ademari *gl.*
²²⁸³ Odonis *gl.* ²²⁸⁴ Ademarus *gl.* ²²⁸⁵ rex *gl.* ²²⁸⁶ Ademarus *gl.* ²²⁸⁷ fertilis *gl.* ²²⁸⁸ libuit *gl.* ²²⁸⁹ scil.
 Pictavos ²²⁹⁰ *gl.* Rothbertus *corr.* Rotherto *gl.* ²²⁹¹ rex *gl.* ²²⁹² cum rege *gl.* ²²⁹³ rege *gl.* ²²⁹⁴ i. e. ne-
 cato. ²²⁹⁵ Ugo *gl.* ²²⁹⁶ scil. deflevit *gl.* ²²⁹⁷ i. e. a. millenario *gl.* ²²⁹⁸ scil. illud minus. Hoc dicit quod
 Wilhelmus in illo prælio mille et centum perdidit, et Ugo centum cum se ipso *gl.* ²²⁹⁹ i. e. tarde locu-
 tum eum esse *gl.* ²³⁰⁰ propriis *gl.* ²³⁰¹ Rotgarius *gl.* ²³⁰² scil. cepisti *gl.* ²³⁰³ per e. *gl.* ²³⁰⁴ ad *gl.*
²³⁰⁵ Odo *gl.* ²³⁰⁶ rebelles *gl.* ²³⁰⁷ dehinc *gl.* ²³⁰⁸ præsentia, non gladio *gl.* ²³⁰⁹ Odo *gl.* ²³¹⁰ contra *gl.*
²³¹¹ Odoni *gl.* ²³¹² paganos *gl.* ²³¹³ circumeant *corr.* circumeunt *cod.* ²³¹⁴ Odonis *gl.* ²³¹⁵ dicta *gl.*
²³¹⁶ despecti *gl.* ²³¹⁷ scil. lates *gl.* ²³¹⁸ superbia *gl.* ²³¹⁹ turpis pulchritudo *gl.* ²³²⁰ in tantum *gl.* ²³²¹
 vel *gl.* ²³²² ut *gl.* ²³²³ monendi *gl.* ²³²⁴ agendi *gl.* ²³²⁵ purpura *gl.* ²³²⁶ indui *gl.*

Tegmine, decusata ²³²⁷ tuos gemmis nisi zona
 Nulla fovet lumbos, auriq̄ue pedes nisi virgæ;
 Non habitus humilis, non te valet abdere vestis.
 Hæc facis; hæc aliæ faciunt gentes ita nullæ;
 Hæc tria ni linquas, vires regnumque paternum ²³²⁸
 Omne scelus super ²³²⁹ his ²³³⁰ Christi, cujus quo-
 [que vates,

A Nasci testantur bibli: fuge, Francia, ab istis!
 Psallere non tedet ²³³¹; deficit ²³³² tamen actus
 [Odonis,
 Nobilis is quanquam mulcet superas adhuc auras.
 Flagito, quo positor ²³³³ possim per amena po-
 [lorum
 Hoste ²³³⁴ canas, lector, gratariet, ²³³⁵ atria victo.

Vers 618

EXPLICIT SECUNDUS PARISIACE URBIS BELLORUM PRESULISQUE GERMANI
 MIRACULORUM LIBELLUS.

GLOSSÆ ET NOTÆ.

²³²⁷ decorata gl. ²³²⁸ scil. linques gl. ²³²⁹ de gl. ²³³⁰ scil. in vicis gl. ²³³¹ scil. me gl. ²³³² deficit gl.
²³³³ poeta gl. ²³³⁴ diabolo gl. ²³³⁵ lætari gl.

INGREDITUR TERTIUS CLERICORUM SCILICET DECUS utilitas TYRUNCULORUMQUE EFFECTUS.

tabellas

Clerice, dipticas lateri ne dempseris unquam
princeps ludi

Corcula labentis fugias ludi fore, ne te

princeps unius loci

obscenus baccautus i. diabolus erebi

Lætetur lædus sandapila neque torpacha;

pugna sacer principatus s. sit tibi festa tartari

Machia sit tibi, quo ierarchia, necque cloaca

pecunia convivium lucida

5 Non enteca nec alogia, verum absida tecum

vigor animi vel corporis industria

Commaneat, mentes acrimonia non quia mordet.

preliator venter

Agoniteta tuus fiat ambasilla, tui mens

celestem colorem

Ne uranium præter cromam legat; is quia multis

medicinam

Esse deus solet; anodiam sectare gemellam.

calumniator vehemens robustus

10 Sistere sincophanta verere, boba tamen adsis.

scriptura vasa pastoralia vestis poetalis

Gripphia (533) te tangat, carchesia, togaque crebro.

litterarum compositio

Grammaton sinteca frequens sistat tibi longe,

caligo oculorum massa

Absistat vero glauconia, criminis offa.

auri lamina purpura inclinativa humilis

Brathea blata dehinc, enclitica prosapiaque

15 Militiæ Christi per te nul atenus absint.

laicorum

tapete undique villose populorum lectus in itinere

Amphytappa laon extat, hadanola necnon;

ornamentum decorum valde amant vestem putam vel gumfan claram potionem per lin. cum

Effipiam diamant, strangulam pariterque propomam

NOTÆ.

533) Gripphia. corr. Gripphia.

- lenocinatio fugat paleam
 Agagula cælebs aginat pecules nec abundam.
C. vestis palatina
 Effipia et straguta prætexta est aulica cura.
ornamentum muliebre
- 20 Utitur anabola mulier, set abutitur ipsa.
aqua cum variis cocta condimentis pullis
 Convenit invalidis aposima nec ne placenta.
nobilis rhetor vel poeta sis
 Cleronome Codrus maneat unaque disertus ;
saccus testiculorum equos servator uxoris
 Cum fisco teneas yppos uxorius haud sis.
dementis os aureum habens
 Nomine limphatici careas, crisostomus ut sis.
minister secretorum adesto breves sermones
- 25 Aposicrarus ades, aforismos ostibi servet.
rex sis sobrius cancellarius scriptor
 Basileus constes, abstemius, antigraphusque,
mundi descriptor explorator
 Cosmographus, solumque tui catascopus esto.
secularis mundanus
 Gimnus, ab illicitis, ne sisque bioticus actor.
panem leviter fermentatum frequentes horarum inspector præcor magister
 Acrizimum celebres, oroscopus esque didasclus.
birrum undique villosum inberbis
- 30 Inque thoro amphyballum habeas effebus et absit.
qui ob turpitudinem amatur
 Canterus sit habunde tibi, sed amasius absit.
fumosus iracundus circumlocutivus
 Cerritus caveas fore, perifrasticus atque.
tabula putoria divinus sermo
 Abbachus manui, niteatque teologus ori.
feretrum feliciter propter fossæ
 Baccaulum fauste videas te ferre cloacæ ;
distortus luscus
- 35 Prodigus, obliquus, monotamus, subdotus, haud sis.
infernum s. vites laudem victoriæ
 Ludibrium vites, baratrum, sectare tropheum
loca spectaculi ubi pugnant gladiatores vulnera oculorum
 Amphyteatra procul tibi sent, egilopia necnon ;
 Nam scrupulum generant YIKH, vexantque pupillas.
aurum
 Scandito analogium, crisis nitet ore docentis ;
currum duarum rotarum coronam seilam plectibilem
- 40 Declina birotum, bravium capito ac efflotedrum.
vas pice oblitum medietatem speræ, horologium loca exitii
 Culleum (534) habe, diametra scias, ergastula neset.
dimidium versum II. versus scribes
 Apponas emistichium, cum distica sculpes.
vasivinario urinam
 Enoforo liba, locium laxare suesce.
domus qua pauperes colliguntur odia
 Dilige tu xedochium (534*), zelotipiaque odi.
vas quo fertur acetum mensuras
- 45 Hinc acitabula doma tuum seu congia stringat.

NOTÆ.

(534) Secundum legem Romanam saccus parricidalis est, quo ponuntur parricida, gallus, serpens.

(534*) Xenodoxium corr. xenodochium.

- locus vacuus viridiaria s. sunt pomis*
 Pomerium (535) curti, pomaria congrua malis.
stercus humanum
 Fulgeat ecclesiis ostrum, longe sit oletum.
corbes venti virgas, viridiaria
 Prædia quala tibi statuant, agitent flabra flogra.
longe serpentis proprium bibe moritium
 Eminus ut gorgon fugiat, pota diamoron.
lutum totum via
 50 Sperne platon olon, sinposia, quatinus odon
medius sons
 Te lustret; temeson vigeas, si non potes insons.
penus redoleat pecunia de lucis
 Lar tibi, quo nectar fraglet, lucarque nec absit.
mercennarii elluo luxuriosus dissipator vocat
 Gallonis memor esto tui, ambro timeto cieri.
custos mulorum uuekus provisor equorum
 Mulio strabo tuus neque sit, neque agoson inermis
domus infirma sanguisuga assidua
 55 Abbaso (536) quo fuerit, sit hirudo frequens comitata.
disjungat intervallum agiliter
 Disparet ac validos intercapedo citatim
femina virilis animi intrat tectum
 Si qua virago tuum penetret, reminiscere, doma.
concilium sermo mantile
 Bule tegat Christi mentem tibi, gausape mensam.
mandatum torques aurea cum gemmis.
 Entole te comat, regesque haben proceresque.
mandatum
 60 Abdomen minime superet corpus mage teche.
celestis novus novus in fide
 Uranei neotericus, atque neofitus haud sis
 Dogmatis ac dei, jugiter sed priscus ab olim.
utinam
 Quattuor immo tuum hec tu item comitentur in ævum.
sacer princeps laus iterata et duplex
 Teche Dei, ieron, archonque, palinodianque.
Circumcisus cardiacus id est pulsum cordis patiens
 65 Ancisus vivas, quin cardiacus moriari.
nigras lavandariam
 Ceruleas vestes si gestas, posce colimbium.
fune corda navis arcus
 Ducitur anguina limbus arcippio nec non.
equus que
 Canterius antelis (537) et postelis equitatur
anxietatem tenuitatem corporis amenitatem
 Aporiam sed et atrophiam patiaris, ut acam
perpetuam socia congreget
 70 Atervam appodix tua mens sibi congregat ejus.
dolorem valde quærunt
 Algemam mentis anquirunt talia verum
impassibilitatem effugant merendam
 Apathiam amendant, anteseniam quoque largam
alienum laborem dilectio
 Edificant; agapem suffert agape nimis apta.

NOTE.

(335) Reda pometa dicit ubi poma oriuntur, pomaria quo servantur.

(536) Abbaso corr. Abaso.

(537) Hic et scriptum ac deletum.

capram

Nisibus ægidiam in giro secteris acutis.

*consanguineos, propinquos pluviam*75 Agnatos teneas aregidiam quoque verb
dæmonis lugubris spolium

Anheles, hostis ne sis atratus in aslum.

vela calor

Aulea ne angustent animam sceleris, set aprilax.

transgressor

Alluat æthereus, noxis ne apostata fias.

scutum confidentiam alacritatem

Leva ancile geras, dextra agoniamque fidei

extra edificium sub terris, antrum annonam protrahat, protelet

80 Auspicio a maneas, apogeum aliquam ampliet altum.

velum monasterium id est singularitatem Dei servitii

Armenum cordi tollas, arcisterium addas.

princeps domus amicitie aptum album ornum

Architriclinus amicalo amineum colit atque

vasa pomis ferendis apta

Huic malis etiam apofereta autumnus honustat.

homo sine conjuge castitatem

Antropus ast agamus cælibatum colat, et sic

urbem paternam

85 Argiripam cernet, patriam civesque beatos.

mors subita astutia

Haud huic est apoplexia cure, sed et astu

miseros

Angustat nullos, amartetes solet idem

ad statum revocare fugat amictorium lineum

Antiquare, aginat venerem anaboladia portat.

albidis splendent

Albuneis albent pomis huic apofereta;

90 Virtutes cunctæ comitantur amiciter illum;

labefactendo concutiendo diaboli

Hunc non allidunt affurcillando sinistri.

proficiscuntur mustiones qui nascuntur de vino

E baccho quoniam bittunt geniti bibiones,

stulte loquitur vino albo

Platterat amineo si constiterint et eidem

gulture

Indignum referens brancho, prorsusque brutescit,

illuc it ambulat duplicetur

95 Haud illa bittit, quo quisquis honore bimetur

rufa nigra bonum juvenem fodit

Burra probum fateor, buteonem qui arva bidentat.

Hic set et ingenuus similem retinent genituram.

spado adornat construit habitacula castra tristis

Buggeus apparat et burgos, verum biliosus

caro sepulcrum triste

Apparat atque boson taphium sibi sibiliosum.

datur lugubre

100 Sic animæ corpus vita componit amarum,;

s. est

Læta set Omnipotens, si mens felix, parat astra.

Comiter hoc cunctos moneas, tu miles herilis.

inferno

Præterea cum quis noxam clandestinat antro,

constringit

Cespitat atque coagmentat si crimina virtus,

- crescit*
- 105 Communit mentem, coalescens comiter ejus
pollet viget
 Pectoris in portu clandestina nam cluit illic
virtus
 Clancule, non constare diu tamen ipsa valebit.
desuper per evangelistas
 Clancula, teste Tonante super sacrata per ora
astutiam damnare
 Cum videas astum pessumdare sæcla nefandum,
familiaritatis servator
- 110 Immo clientelæ tutor Domini velut hæres
in hac vita ascensus, colles
 Hic meneas, clivos virtutum quatinus almos
breviter et ornatè compositas deo personare
 Scandere, concinnas ØHO tu clangere laudes
s. personis solummodo uni
 Nomine sistenti ternis valeas modo soli
potestate gloria
 Magestate tamen nutu doxaque perhenni,
- 115 Quam pariter tecum teneam tu clerice poscas.

FINITUR CERNUI OPUSCULUM CATECASTI ^{señ.} EXIMII CONFESSORIS GERMANI SUGGESTUSQUE
 PARISIACI PRÆLII HUMILLIMIQUE LEVITÆ ABBONIS.

ABBONIS SERMONES QUINQUE

SELECTI.

ACHERII MONITUM AD LECTOREM.

(Spicilegii tom. I, pag. 336.)

Abbonis monasterii Prætensis cœnobite ac presbyteri sermones suppeditavit scriptus codex ejusdem abbatiæ, quos inter plures haud luce indignos judicavimus. Quinque itaque descripsimus, qui potissimum ecclesiasticam disciplinam eo tempore observatam ostendant, docentque præ cæteris modum Ecclesiæ reconciliandorum publice pœnitentium, atque iisdem eucharistiæ confederendæ tempus: reliquos alias fortean edituri cum opportuna dabitur occasio, mittimus interim.

A Cur vero sermones istos conscripserit vulgaveritque Abbo, causam affert in argumento sive præfatuncula sermonibus præfixa, his verbis ad Lectorem: « Hoc opusculum tibi nudo, » etc. Elucubravit Abbo et libros duos versibus de obsidione Lutitiæ Parisiorum a Normannis facta an. 886 et 887, quo tempore vivebat. Vir fuit Scripturæ divinæ, conciliorum ac sanctorum Patrum non ignarus, atque ut ea ferebant tempora, satis disertus.

INCIPIT ARGUMENTUM LIBRI SEQUENTIS

Noveris, lector sive auditor, quicumque es mediocris loquacitatis dives, sed latinitatis indiges, hoc opusculum tibi nudo nuditer factum, ut qui per obscura doctorum commenta et homilias non intelligis Evangelia, saltem huic libello ab illis mutuato intendas vel legendo, vel audiendo. In hoc quippe codicillo omnia quæcumque legeris invenies patefacta tuæ salutis, aliorumque hominum quibus revelabitur; evangelicas videlicet expositiones, simulque sermunculos rebus temporibusque aptissimos. Me revera, Abbonem scilicet monachum, et miserabiliorem cunctis mortalibus, coegerunt episcopi, Froterius videlicet Pictavæ sedis, et maxime Fulradus Parisiacæ, illud tenui stylo cudere negotium, ad utilitatem simplicium clericorum; quatenus hinc omni tempore sumant ausum (538), et hauriant potum prædicandi

(538) *sumant ausum*. Forte *hæustum*, ait Baluzius. Mihi vero longe aliter videtur; nam in voce *ausum*, nihil video quod cuiquam displicere debeat; sed

vox *potum* quæ sequitur, nisi fallor vitiosa est, nec valde admodum dubito quin ejus loco reponendum sit *potestatem*, aut aliud simile.